



Jyväskylän yliopisto

# Perustaidot haltuun -koulutusmalli

## Perustaidot haltuun -koulutusmalli

### Tervetuloa tutustumaan Perustaidot haltuun -koulutusmalliin!

Koulutusmalli on suunnattu oppilaitoksille ja koulutusorganisaatioille, jotka haluavat toteuttaa täydennyskoulutusta aikuisten maahanmuuttajien opettajille ja ohjaajille.

Malli sisältää neljä moduulia, jotka voi toteuttaa joko yksittäin tai kokonaisuutena. Koulutukseen kuuluvat moduulit antavat opettajille ja ohjaajille työkaluja perustaitojen opettamiseen aikuisille maahanmuuttajille. Perustaitoja ovat luku- ja kirjoitustaito, numeeriset taidot, tietotekniset taidot sekä opiskelutaidot.

Koulutusmallin moduulit voi ottaa maksutta käyttöön näiltä sivuilta. Ohjeet materiaalien kopiointiin omalle Peda.net-sivullesi löydät [täältä](#).

Koulutusmalli on suunniteltu ja pilotoitu ESR-rahoitteisessa *Perustaidot haltuun: malli maahanmuuttajien opetus- ja ohjaushenkilöstön koulutukseen* -hankkeessa (2017–2020). Hanketta koordinoi Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskus.



## Lisenssi



Tämä teos on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

### Hankkeen rahoittajat ja toteuttajat



**Euroopan unioni**  
Euroopan sosiaalirahasto



Elinkeino-, liikenne- ja  
ympäristökeskus

**Vipuvoimaa**

**EU:lta**  
**2014–2020**



JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

# Perustaidot haltuun

**Koulutus maksutta käyttöösi!**

Voit kopioida koulutusmallin materiaaleineen maksutta omaan Peda.net-tilaasi tai organisaatiosi Peda.net-sivuille. Ohjeet kopioimiseen löydät [täältä](#).

## Viittaa sivustoon näin:

Bogdanoff, M., Kärkkäinen, K., Mustonen, S., Nikula-Jääntti, T., Reiman, N., Seilonen, M., Suni, M., Tammelin-Laine, T., Tarnanen, M., Törmänen, S., Vaarala, H. & Virtanen, A. (2020). Perustaidot haltuun -koulutusmalli. Verkkomateriaali opettajankoulutukseen. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: [peda.net/oppimateriaalit/perustaidohaltuun](https://peda.net/oppimateriaalit/perustaidohaltuun)



Jyväskylän yliopisto

# Perustaidot haltuun -koulutusmalli

---

## Ota koulutusmalli käyttöön!

### Ohjeita koulutuspaketin käyttöön

Tähän osioon on kerätty tietoa Perustaidot haltuun -koulutusmallin taustoista ja pedagogisista ratkaisuista sekä siitä, miten mallin moduuleja voi hyödyntää opettajien ja ohjaajien täydennyskoulutuksessa. Sivuille on koottu myös ohjeistusta moduulien kopioimiseen omaan käyttöön.





## Moduulien sisällöt, tavoitteet ja arviointi

### Moduuli 1. Miten opetan perustaitoja?

*Sisältö:* Tässä moduulissa käsitellään maahanmuuttajataustaisten aikuisten opiskelijoiden opettamisen lähtökohtia. Moduulin aikana pohditaan esimerkiksi, millaisista taustoista opiskelijat tulevat, millaisia valmiuksia ja resursseja he tuovat mukanaan oppimistilanteisiin ja millaisiin lähtökohtiin opettaja perustaa ajattelunsa ja opetuksensa. Lisäksi moduulin keskiössä ovat pedagogiset työkalut, joita opettaja voi hyödyntää aikuisia maahanmuuttajia opettaessaan. Moduulin aikana syvennetään tietoja siitä, miten monikielisyttä, kielitietoisuutta ja yhteistoiminnallisuutta voi käytännössä tukea erilaisissa oppimisympäristöissä.

*Tavoitteet:* Moduulin lopussa osallistujat tuntevat ja osaavat tarkastella kriittisesti oppimiseen vaikuttavia tekijöitä ja jäsentää käsityksiään monikielisyydestä, kielestä ja oppimisesta. Lisäksi he tunnistavat aikuisen oppijan oppimiseen ja osallisuuteen liittyviä erityiskysymyksiä ja saavat valmiuksia soveltaa monikielisiä, yhteistoiminnallisia ja vaihtelevia työtapoja ja materiaaleja omissa opetusryhmissään. Osallistujat osaavat tunnistaa ja käyttää hyödyksi kielellisiä, kulttuurisia ja yksilöllisiä resursseja, joita opiskelijat tuovat oppimisympäristöihin.

*Arviointi:* Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- maahanmuuttajaopiskelijoiden resurssien ja tarpeiden havaitseminen ja tämän tiedon soveltaminen omassa työssä
- portfoliotyön jäsenytyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
- portfoliotyön ja pohdintatehtävän analyttisyys: tehtävissä tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita perustaitojen opettamisen lähtökohdista
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena

### Moduuli 2. Miten aikuiset oppivat lukemaan ja kirjoittamaan?

*Sisältö:* Tässä moduulissa opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvat osallistujat saavat perustietoa luku- ja kirjoitustaidosta sekä niiden kehittymisen lähtökohdista. Moduulissa esitellään myös käytännön työkaluja lukutaito-oppilaiden ohjaamiseen ja opettamiseen.

*Tavoitteet:* Moduulin päätyttyä osallistuja tuntee luku- ja kirjoitustaidon kehityksen sosiaalisia, kognitiivisia ja kielellisiä lähtökohtia. Lisäksi hän tunnistaa lukutaito-oppilaiden yksilöllisiä lähtökohtia ja tarpeita. Osallistuja tuntee pedagogisia käytänteitä, joilla tukea opiskelijoiden peruslukutaidon, monilukutaidon ja tekstitietoisuuden kehittymistä. Hän osaa valita opiskelijaryhmälle sopivia opiskelumateriaaleja ja työvälineitä. Osallistujalla on valmiuksia arvioida ja kehittää omaa työtään lukutaito-oppilaiden parissa.

*Arviointi:* Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- luku- ja kirjoitustaidon peruskäsitteiden ja moduulin muiden sisältöjen ja materiaalien soveltaminen oman työn tarkasteluun
- portfoliotyön jäsenytyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti

- portfolio työn ja pohdintatehtävän analyttisyys: tehtävissä tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita luku- ja kirjoitustaidon oppimisesta ja opetuksesta alan käsitteitä hyödyntäen
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena

### **Moduuli 3. Tavoitteista arviointiin – oppiminen ja arviointi monikielisessä ryhmässä**

*Sisältö:* Tässä moduulissa osallistujat saavat tietoa siitä, miten perustaitojen opetusta voi integroida opittavaan asiasisältöön ja kieleen sekä millaisia arviointikäytänteitä se edellyttää. Osallistujat saavat työkaluja oppimisprosessien tukemiseen oppijälähtöisesti, materiaalien suunnitteluun ja laadintaan sekä oppimista edistävien ympäristöjen luomiseen. Lisäksi he saavat välineitä opetuksen aikaiseen arviointiin sekä opiskelijoiden vertais- ja itsearviointiin.

*Tavoitteet:* Moduulin lopuksi osallistujat pystyvät suunnittelemaan, toteuttamaan ja kehittämään kielitietoista perustaitojen opetusta. He ymmärtävät, että monipuolinen arviointi on osa opetus- ja oppimisprosessia. He pystyvät suunnittelemaan, toteuttamaan ja kehittämään arviointia osana opetustaan ja koulutettavien oppimisprosessia.

*Arviointi:* Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- ilmiölähtöisen oppimisen periaatteiden ja moduulin sisältöjen ja materiaalien soveltaminen omassa opetuksessa
- tavoitteiden, oppimistehtävien ja arvioinnin suhteen ymmärtäminen
- portfolio työn jäsentyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
- portfolio työn ja pohdintatehtävän analyttisyys: raportissa tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita moduulin aihepiireistä
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena

### **Moduuli 4. Perustaidot työelämässä**

*Sisältö:* Tässä moduulissa tarkastellaan työyhteisöä ja työpaikkaa monikielisenä toimintaympäristönä. Moduulissa perehdytään siihen, miten yleinen ja ammatillinen kielitaito suhteutuvat toisiinsa ja miten aiempaa osaamista ja toimintaympäristön tuttuutta käytetään työssä resurssina. Lisäksi pohditaan ohjaukseen käytänteiden ja pedagogisten työkalujen toimivuutta, kun tavoitteena on tukea perustaitojen kehittymistä.

*Tavoitteet:* Osallistujat osaavat hyödyntää erilaisia ohjaukseen käytänteitä ja pedagogisia työkaluja opiskelijoidensa perustaitojen ja ammatillisen kielitaidon tukemisessa esimerkiksi työharjoittelussa. He saavat myös keinoja siihen, miten muita työyhteisön jäseniä kannustetaan ja ohjataan osallistamaan opiskelijoita työssä sekä siihen, miten valmentaa ja ohjata perustaitojen vahvistumista työelämässä.

*Arviointi:* Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- perustaitoteemojen merkityksen hahmottaminen osana työharjoittelujaksoja ja työelämää
- portfolio työn jäsentyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
- portfolio työn ja pohdintatehtävän analyttisyys: raportissa tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita perustaitojen tukemisesta työharjoittelussa
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena



## Koulutuksen taustaa ja lähtökohtia

### Mihin koulutusmalli perustuu?

Perustaidot haltuun -koulutusmalli on kehitetty Jyväskylän yliopistossa. Mallin perustana on tutkimusperustainen tieto oppimisesta, osaamisesta ja kielitaidon kehittymisestä. Tarjolla olevaa materiaalia on ollut tekemässä laaja tiimi, jolla on monipuolista asiantuntemusta kieleen, kielenoppimiseen, koulutukseen ja maahanmuuttoon liittyvistä teemoista.

Neljästä moduulista rakentuva koulutusmalli tarjoaa aikuisten maahanmuuttajien opettajien ja ohjaajien koulutukseen tehtävärunkoja ja materiaaleja. Mallin toimivuutta on testattu pilottivaiheessa vuosina 2017–2019, jolloin koulutukseen osallistui yhteensä noin 70 opettajaa ja ohjaajaa. Kouluttajat voivat hyödyntää koulutusmallia kokonaisuudessaan, joitakin sen moduuleista tai yksittäisiä tehtäviä tilanteen mukaan. He voivat myös halutessaan muokata tehtäviä ja täydentää Lue ja katso! -materiaalipankkeja ajankohtaisilla ja ryhmää kiinnostavilla materiaaleilla.

Koulutusmallin taustalla on ajatus oppimisesta sosiaalisena toimintana, yhteisenä tiedonrakentamisena ja vuorovaikutuksena. Koulutuksen osallistujat ovat oman työnsä asiantuntijoita, jotka hyötyvät tiedon ja kokemusten jakamisesta sekä työn ja toiminnan reflektoinnista. Koulutusmallia hyödyntäviä kouluttajia kannustetaan rakentamaan Peda.net-verkkoalustasta vertaistuen ja yhteisopettajuuden mahdollistava ympäristö ja liittämään Peda.netin tarjoamia keskustelualustoja ja muita vuorovaikutuksellisia elementtejä moduulien runkoihin. Jos mahdollista, kannattaa koulutukseen yhdistää myös kasvokkaisia tapaamisia, joissa osallistujilla on mahdollisuus oppia yhdessä sekä antaa ja saada palautetta tehtävistä ja kehitettävistä pedagogisista käytänteistä.

Koulutusmalli perustuu toiminnalliseen ja tilanteeseen kieli- ja oppimiskäsitykseen, jonka mukaan kieltä opitaan vuorovaikutuksessa – erilaisissa tilanteissa ja niissä toimimista varten. Kielen merkitykset, muoto ja käyttö nähdään tiiviisti toisiinsa limittyvinä ja siten erottamattomana kokonaisuutena. Pedagogisesti edetään merkitykset edellä, eli rakenteet ovat merkitysten ilmaisemisen välineitä. Opetuksessa on tärkeää ottaa käyttöön opiskelijoiden kaikki kielelliset resurssit; heidän monet kielensä tukevat toisiaan ja uuden kielen oppimista.

Arviointi on osa oppimista. Arvioinnin keskeinen tehtävä on antaa tietoa oppimisprosessista ja tavoitteiden saavuttamisesta. Vastuu arvioinnista kuuluu paitsi opettajalle myös oppijoille itselleen. Tässä koulutusmallissa oman oppimisen reflektoinnilla on merkittävä rooli osana oman työn kehittämiseen tähtäviä tehtäviä.





## Koulutusmallin kopiointi omaan käyttöön

### Kopiointi omalle tai organisaation Peda.net-sivulle

Voit kopioida Perustaidot haltuun -koulutusmallin maksutta omaan käyttöösi seuraavasti:

- 1) Kirjaudu omilla tunnuksillasi Peda.netiin. Jos sinulla ei ole tunnuksia, luo ne [tämän ohjeen](#) mukaan.
- 2) Klikkaa Perustaidot haltuun -koulutusmallin [etusivulla](#) bannerin alla olevaa painiketta Osta (0€). Mallin kopiointi on täysin ilmaista, eikä sinulta pyydetä mitään maksutietoja.
- 3) Valitse, haluatko kopioida sivuston omaan profilliisi (OmaTila) vai organisaatiosi Peda.net-sivulle (muu kohde).
- 4) Jos haluat kopioida sivuston organisaatiosi Peda.netiin, lisää Kohdesivun osoite -kenttään sen sivun osoite, johon haluat sisällön kopioituvan. Sinulla tulee olla ylläpitäjän oikeudet kyseiselle sivulle.
- 5) Syötä yhteystietosi niille varattuihin kenttiin.
- 6) Paina lopuksi Eteenpäin.
- 7) Perustaidot haltuun -koulutusmalli kaikkine sisältöineen kopioituu valitsemallesi sivulle. Sinulla on ylläpitäjän oikeudet kopioidulle sivustolle ja voit muokata sivustoa omiin tarpeisiisi sopivaksi. Voit myös jakaa opiskelijoillesi oikeudet sivustolle tai sen osiin yksittäisiin moduuleihin, jolloin koulutusmalli palvelee verkkokoulutusalueena. Voit täydentää alustaa esimerkiksi keskustelualueilla tai muilla Peda.netin tarjoamilla työkaluilla.



## Moduuli 1. Miten opetan perustaitoja?

### Kouluttajalle

#### Moduulin sisältö

Tässä moduulissa käsitellään maahanmuuttajataustaisten aikuisten opiskelijoiden opettamisen lähtökohtia. Moduulin aikana pohditaan esimerkiksi, millaisista taustoista opiskelijat tulevat, millaisia valmiuksia ja resursseja he tuovat mukanaan oppimistilanteisiin ja millaisiin lähtökohtiin opettaja perustaa ajattelunsa ja opetuksensa. Lisäksi moduulin keskiössä ovat pedagogiset työkalut, joita opettaja voi hyödyntää aikuisia maahanmuuttajia opettaessaan. Moduulin aikana syvennetään tietoja siitä, miten monikielisyyttä, kielitietoisuutta ja yhteistoiminnallisuutta voi käytännössä tukea erilaisissa oppimisympäristöissä.

Moduuliin kuuluu kolme pohdintatehtävää ja portfoliotehtävä. Portfoliotehtävässä osallistujat laativat oman opiskelijaryhmän resurssi- ja tarvekartoituksen, jonka tulosten pohjalta suunnitellaan ja toteutetaan pienimuotoinen opetuskokeilu. Lue ja katso! -sivulle on koottu kurssin sisältöihin liittyvää materiaalia, jota hyödynnetään tehtävissä.

Pohdintatehtävien toteutustapa voi vaihdella koulutuksen muodosta riippuen. Jos kopioit koulutusmateriaalin omalle Peda.net-sivullesi ja jaat sitten moduulin opiskelijoillesi, voit halutessasi rakentaa pohdintatehtävien yhteyteen verkkokeskustelun alueen ja ohjata opiskelijasi vastaamaan pohdintatehtäviin siellä. Jos taas opetat kontaktikursilla, voi pohdintatehtäviä käyttää yhteisen, kasvokkaisen keskustelun pohjana.

Voit varioida ja muokata portfoliotehtävän tehtävänantoa ryhmällesi sopivaksi. Esimerkiksi raportoinnin muotoa voi mieluusti ohjata multimodaaliseen suuntaan (visuaalinen toteutus, videot, podcastit) ja tehtävän voi kannustaa tekemään pareittain tai pienissä ryhmissä. Jos käytät tätä moduulia opiskelijoidesi kanssa Peda.netissä, voit lisätä portfoliotehtävän yhteyteen palautuskansion tai ryhmäpalautuskansion, johon opiskelijat voivat palauttaa tehtävän luonnoksia ja lopuksi valmiit raporttinsa.

---

#### Tavoitteet

Moduulin lopussa osallistujat tuntevat ja osaavat tarkastella kriittisesti oppimiseen vaikuttavia tekijöitä sekä osaavat jäsentää käsityksiään monikielisyydestä, kielestä ja oppimisesta. Lisäksi he tunnistavat aikuisen oppijan oppimiseen ja osallisuuteen liittyviä erityiskysymyksiä ja saavat valmiuksia soveltaa monikielisiä, yhteistoiminnallisia ja vaihtelevia työtapoja ja materiaaleja omissa opetusryhmissään. Osallistujat osaavat tunnistaa ja käyttää hyödyksi kielellisiä, kulttuurisia ja yksilöllisiä resursseja, joita opiskelijat tuovat oppimisympäristöihin.

---

#### Arviointi

Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- maahanmuuttajaopiskelijoiden resurssien ja tarpeiden havaitseminen ja tämän tiedon soveltaminen omassa työssä
- portfoliotyön jäsenytyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti

- portfolio työn ja pohdintatehtävän analyttisyys: tehtävissä tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita perustaitojen opettamisen lähtökohdista
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena





## Opiskelijan materiaali (moduuli 1)

### Miten opetan perustaitoja?

Tervetuloa opiskelemaan *Miten opetan perustaitoja?* -moduulia! Tässä moduulissa keskitytään aikuisten maahanmuuttajien opetuksen lähtökohtiin eli niihin asioihin, jotka vaikuttavat opetuksen ja oppimisen taustalla. Moduulin aikana pohditaan esimerkiksi, millaisista taustoista opiskelijat tulevat, millaisia valmiuksia ja resursseja he tuovat mukanaan oppimistilanteisiin ja millaisiin lähtökohtiin opettaja perustaa ajattelunsa ja opetuksensa. Lisäksi moduulin keskiössä ovat pedagogiset työkalut, joita opettaja voi hyödyntää aikuisia maahanmuuttajia opettaessaan. Moduulin aikana syvennetään tietoja siitä, miten monikielisyyttä, kielitietoisuutta ja yhteistoiminnallisuutta voi käytännössä tukea erilaisissa oppimisympäristöissä.

Moduuliin kuuluu kolme pohdintatehtävää ja portfoliotehtävä. Portfoliotehtävässä laaditaan oman opiskelijaryhmän resurssi- ja tarvekartoitus, jonka tulosten pohjalta suunnitellaan ja toteutetaan pienimuotoinen opetuskokeilu. Lue ja katso! -sivulle on koottu kurssin sisältöihin liittyvää materiaalia, jota hyödynnetään tehtävissä.

Iloa ja intoa opintoihin!

### Moduulin tavoitteet ja arviointi

Moduulin lopussa tunnet ja osaat tarkastella kriittisesti oppimiseen vaikuttavia tekijöitä. Osaat myös jäsentää käsityksiäsi monikielisyydestä, kielestä ja oppimisesta. Lisäksi tunnistat aikuisen oppijan oppimiseen ja osallisuuteen liittyviä erityiskysymyksiä ja saat valmiuksia soveltaa monikielisiä, yhteistoiminnallisia ja vaihtelevia työtapoja ja materiaaleja omassa opetusryhmässäsi. Osaat tunnistaa ja käyttää hyödyksi kielellisiä, kulttuurisia ja yksilöllisiä resursseja, joita opiskelijasi tuovat oppimisympäristöihin.

Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- maahanmuuttajaopiskelijoiden resurssien ja tarpeiden havaitseminen ja tämän tiedon soveltaminen omassa työssä
  - portfoliotyön jäsentyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
  - portfoliotyön ja pohdintatehtävän analyttisyys: tehtävissä tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita perustaitojen opettamisen lähtökohdista
  - Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena
-





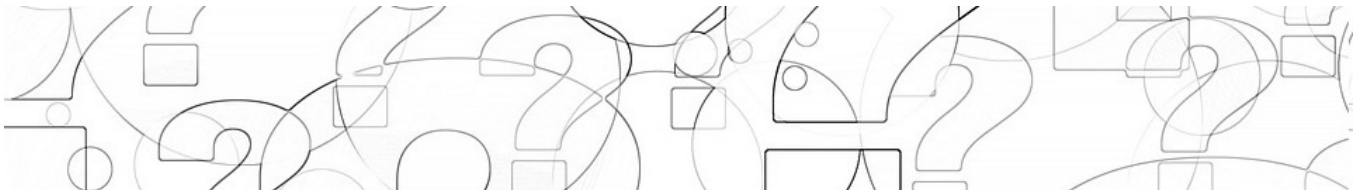
## Pohdintatehtävät

### Pohdintatehtävä 1

Pohdi moduulin Lue ja katso! -materiaalipankin antia itsellesi. Nosta materiaaleista esiin jokin itsellesi keskeinen oivallus, kysymys, haaste tai ihmetys suhteessa omaan työhösi ja niihin konkreettisiin tilanteisiin, joita arjessa kohtaat.

Perustaidot, joiden näkökulmasta voit pohtia materiaalien antia:

- luku- ja kirjoitustaito
- numeeriset taidot
- tietotekniset taidot
- opiskelutaidot



### Pohdintatehtävä 2

Anna esimerkkejä tilanteista, joissa alla olevat lähestymistavat voivat ilmetä opetuksessa ja ohjauksessa. Pohdi erityisesti sitä, miten otat omassa opetuksessasi huomioon opiskelijoiden resurssit ja hyödynnät niitä oppimisen tukena.

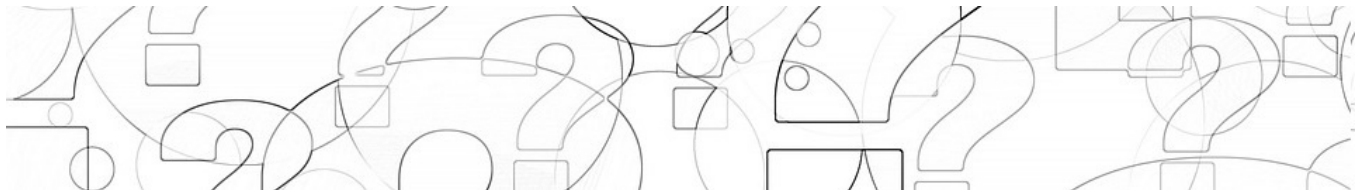
---

Django Paris kuvaa ja analysoi artikkelissaan *Culturally Sustaining Pedagogy: A Needed Change in Stance, Terminology, and Practice* (2012) kolmea tapaa kohdata maahanmuuttajaopiskelijat koulutuksen kontekstissa. Hänen mukaansa opiskelijoiden kieli- ja kulttuuritaustoihin sekä lukutaitoon on kärkeä suhtauduttu kolmella tavalla:

- 1) **Puutteisiin keskittyvä lähestymistapa** (deficit approach) oli yleinen erityisesti 1960- ja 1970-luvuilla. Opiskelijoiden kieli- ja kulttuuritaustat nähdään tämän lähestymistavan mukaan opetusta haittaavana tekijänä. Opetuksen edetessä puutteet korjautuvat, kun opiskelijat oppivat valtaväestön kieltä ja tapoja opiskella. Opiskelijan pitää tämän näkemyksen mukaan päästä eroon oman yhteisönsä kielellisistä ja kulttuurisista käytännöistä.
- 2) **Erilaisuuden tunnistamisen lähestymistavan** (difference approach) mukaan kielet ja kulttuurit nähdään samanarvoisina, mutta kuitenkin huomattavan erilaisina. Edelleen keskipisteenä on tarve oppia uuden maan tapoja viestiä ja toimia. Tässä tapauksessa ei ehkä avoimesti sanota, että opiskelijan pitää päästä eroon omista kielellisistä ja kulttuurisista resursseistaan, mutta implisiittisesti sitä kuitenkin odotetaan.
- 3) **Resurssien pedagogiikan** (resource pedagogies) mukaan kielelliset ja kulttuuriset käytännöt nähdään

voimavaroina, ja siksi pyritään siihen, että näitä kieliä ja käytäntöjä kunnioitetaan ja käytetään oppimisen tukena. Tämän pedagogiikan mukaan on myös tärkeää tunnustaa, että kielet ja kulttuurit ovat dynaamisia ilmiöitä ja siksi niihin liittyvät käytännöt muuttuvat jatkuvasti.

Nykyään pyritään siihen, että kielet, lähestymistavat ja käytännöt, jotka maahanmuuttajaopiskelijat tuovat oppimisympäristöihin, nähdään tärkeänä heidän oppimisensa näkökulmasta. Tavoitteena on käyttää näitä resursseja opiskelijoiden oppimisen tukena.



### Pohdintatehtävä 3

Millaisia hyviä käytänteitä, onnistumisen kokemuksia ja voimauttavia kohtaamisia sinulla on ollut maahanmuuttajien opettajana tai ohjaajana? Palauta mieleesi jokin hyväksi kokemasi toimintatapa tai itsellesi tärkeä onnistumisen tai kohtaamisen hetki.

Tässä esimerkkejä siitä, miten opettajat pohtivat hyviä käytänteitä ja onnistumisen kokemuksia haastatteluissa, jotka Katarzyna Kärkkäinen keräsi väitöskirjaa valmistellessaan:

#### Esimerkki 1

Kouluttaja: niin sitten mulla on semmonen pidempikestoinen kokemus.. muutaman vuoden takaa.. olisko se ollu joskus 2010, kun valmistu viimeinenkin.. meillä oli semmonen oppisopimusryhmä... .. jossa oli alkujaan, ehkä neljä suomalaista opiskelijaa... ja muuten kaikki oli maahanmuuttajia... ja tuota niin.. he oli tosiaan oppisopimusopiskelijoita ja mä olin ihan sieltä alusta loppuun saakka sen ryhmän opetuksessa mukana ja tuota.. tuota tuota.. se oli silloin alkuun ihan epätoivoisen tuntuista... todella.. todella.. kielitaito suurimmalla osalla oli äärettömän huono ... silloin ajatus oli, että ei... näistä ei koskaan tule lähihoitajia

Haastattelija: Aha.. no tuliko näistä lähihoitajia?

Kouluttaja: Ihan jokaisesta.. ihan jokaisesta... mutta heidän kanssaan tehtiin aivan valtavasti työtä ja sen jälkeen..

Haastattelija: Millaista työtä?

Kouluttaja: Sitä henkilökohtaista ohjausta, että mutta tuota.. tietysti se, että he oppivat työn kautta myös paljon... että se.. se varmaan oli tärkeä tekijä siinä heidän ryhmässängsä, että he näkivät.. havaintoja tekemällä myös ja oppivat siellä työpaikalla ja oppivat samalla kieltä.

(Kouluttaja, lähihoitajakoulutus)

#### Esimerkki 2

Kouluttaja: ja sitten myös sitten niin... minäkin olen niin nopea puhumaan ja... näin niin tota... sellainen jännä automaatti on tullut, että jos joku maahanmuuttajaopiskelija.. varsinkin ennen kuin on heihin on tutustunut kunnolla ja tietää sen kielellisen tason, niin on oppinut puhumaan niin rauhallisemmin ja katsomaan suora silmiin ja sitten tuota jättämään kaikki turhat niin kuin sanat ja fraasit pois... ei tietysti puhe ei tarvii olla tylsä.. liian kirjakieltä.. pitäähän olla.. olla sitä värytystä ja innostustakin siellä mukana, mutta... mutta niin kuin oppinut ihan suoraan katsomaan ja puhumaankin monta kertaa kun luokan tilanteissa niin puhuu enempi sitten vuorotellen,

kattoo heitä kohti, niin... he ovat sitä kyllä sanoneetkin, että se on hyvä tapa, että kouluttaja ei kattoo muualle... että huomio... mulla kun on niin jatkuvasti maahanmuuttajia, mä ehkä sitten oppinut sen taidon... en tiedä aina onnistunko, koska mulla ei oo mitään erityispedagogiikkataitoja, mutta tuota.. tai en opiskellu näitä, mutta näitä tulee koko ajan sitten

(Kouluttaja, ravintola-ala)







## Portfoliotehtävä

### Osa 1: Resurssi- ja tarvekartoitus

1) Suunnittele opiskelijoillesi **kolmen tehtävän kokonaisuus**, jonka tavoitteena on tehdä näkyväksi heidän olemassa olevia taitojaan ja tarpeitaan. Valitse jokin seuraavista näkökulmista: luku- ja kirjoitustaito, kielitaito, numeeriset taidot, tietotekniset taidot, henkilöhistoriaan liittyvät resurssit, aikaisempi koulutustausta, työkokemus ja kotoutuminen Suomeen. Etsi [Lue ja katso!](#) -osiosta näkökulmaasi sopivia lähteitä. Seuraavia tehtävyytyyppejä ja -ideoita voi hyödyntää ja soveltaa kaikkien edellä mainittujen näkökulmien kartoitukseen. Voit myös kehittää omia kartoitusvälineitä.

- yksilöhaastatteluja ja tehtäviä niiden yhteydessä (ks. Ruotsin opetushallituksen [kartoitusmateriaali](#), esim. [haastattelupohja](#) ja [tehtäväpaketti](#) aloitteleville lukijoille)
- ryhmähaastatteluja
- kielellistä muutokuvaa, maisemaa, taloa tai elämäkertaa (ks. esimerkkejä [Maledive](#)-hankkeesta tai [Moni-ilmeinen monikielisyys](#) -artikkelista)
- kellotaulutehtävää (ks. [Kielinä kello ympäri](#) -artikkeli, jossa menetelmää on sovellettu monikielisyys tutkimiseen)
- tärkeiden asioiden/resurssien valokuvausta tai tuomista tunnille
- kuvasta kertomista
- tehtävää, jossa opiskelija piirtää tai kirjoittaa itselleen tärkeitä kieliä, taitoja, ihmisiä tai asioita itseään kuvaavan hahmon ympärille -> etäisyys hahmosta symboloi asian merkitystä

2) **Kokoa tiivis raportti tai analyysi** suunnittelemistasi tehtävistä ja kartoituksen tuloksista. Pohdi myös, mihin tuloksia voi hyödyntää. Käsittele seuraavia kysymyksiä:

- Millaisia resursseja ja tarpeita ryhmäsi opiskelijoilla on?
- Mitä yllättävää kartoituksen tulokset kertoivat?
- Miten opetuksessa voisi huomioida opiskelijoiden olemassa olevat resurssit?
- Minkälaisia kehittämisen paikkoja tunnistat omassa osaamisessasi? Miten pedagogiset valintasi voisivat vastata paremmin opiskelijoiden tarpeisiin?

### Osa 2: Opetuskokeilu

1) **Katso** [Monikielisen oppijan matkassa](#) -sivuston videot kielitietoisesta pedagogiikasta. Tutustu erityisen tarkasti tehtävärunkoon, jota esitellään kolmannella videolla. Löydät samalta sivulta tehtävärungon pdf-muodossa. Tehtävärunko toimii tämän opetuskokeilun suunnittelun mallina ja virikkeenä. Pohdi, millaisia kysymyksiä tehtävärunko ja esittelyvideo herättävät, miten runkoa voisi soveltaa oman ryhmäsi kanssa perustaitojen opetukseen ja mikä tuntuu itsellesi vieraalta tai uudelta.

2) **Valitse** ryhmällesi sopiva sisällöllinen teema tai ilmiö (esimerkiksi ammatillinen tai yhteiskunnalliseen osallisuuteen liittyvä sisältö). Tämä teema sitoo yhteen kielen, numeeristen, tietoteknisten jne. taitojen harjoittelun. Opetuskokonaisuuden kaikki tehtävät liittyvät siis valitsemaasi teemaan tai ilmiöön. Videolla esitellyssä tehtävärungossa teemaksi on valittu siirtolaisuus.

3) **Suunnittele** teeman ympärille kuuden oppitunnin kokonaisuus. Käytä suunnittelussa apuna videolla esitellyn tehtävärungon rakennetta (1. Intro: Mitä ajattelet, 2. Tekstityövaihe ja 3. Koonti ja sovellusvaihe). Myös mallirungossa esiteltyjä tehtävätyyppejä voi hyödyntää omassa kokeilussa. Käytä myös lähteitä moduulin materiaalipankista. Kiinnitä suunnittelussa huomiota seuraaviin asioihin:

- Miten otat monipuolisesti huomioon opiskelijoiden resurssit ja tarpeet?
- Miten opiskelijat otetaan mukaan opetuskokeilun suunnitteluun ja arviointiin?
- Miten opiskelijat saadaan toimimaan yhdessä?
- Pystyvätkö kaikki osallistumaan tehtävien tekemiseen omalla suomen kielen ja muulla kielitaidollaan?
- Miten tehtävissä hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja?

4) **Raportoi** opetuskokeilun suunnittelun ja toteutuksen prosessi. Liitä mukaan opetuskokonaisuuden suunnitelma. Pohdi raportissa seuraavia kysymyksiä:

- Miten onnistuit hyödyntämään portfoliot tehtävän ensimmäisessä osassa toteuttamasi tarvekartoituksen tuloksia (kielelliset, numeeriset, tietotekniset taidot; kotoutuminen jne.) opetuskokonaisuuden suunnittelussa?
- Miten opiskelijoiden yhteistyö sujui opetuskokonaisuuden aikana?
- Miten opiskelijat otettiin mukaan opetuskokeilun suunnitteluun ja arviointiin?
- Miten eriyttäminen onnistui?
- Kuinka eri kielet näkyivät opetuskokonaisuuden aikana?
- Miten kokeilussa hyödynnettiin erilaisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja?
- Miten opetuskokonaisuutta voisi vielä kehittää?





## Lue ja katso!

### Perustaitojen äärellä – Kieliverkoston verkkolehden teemanumero

Kieli, koulutus ja yhteiskunta -lehden teemanumero [Perustaitojen äärellä](#) (10/2019) luo katsauksen ajankohtaisiin perustaitoteemoihin. Mukana on useita aikuisten maahanmuuttajien taitoihin keskittyvää artikkelia.

### Monikielisen oppijan matkassa

Sivusto tarjoaa näkökulmia monikielisen oppijan kouluarkeen sekä työkaluja siihen, miten opettaja voi tukea oppijoiden osallisuutta ja identiteettiä. <https://monikielisenoppijanmatkassa.fi/>

### Numeracy, adult migrants and bilingual assistants

Marianne Eek: Numeracy, adult migrants and bilingual assistants. 2019. Esitelmän diat.

<https://nvl.org/Portals/0/DigArticle/15868/Marianne%20Eek,%20Numeracy,engelsk,%2005.04.19.pdf>

### Perustaidot – koontia tutkimuksista

Tässä tiivistelmässä (Bogdanoff 2017) on koottu yhteen useita perustaitoja käsitteleviä artikkeleja ja selvityksiä. Tiivistelmän avulla voi perehtyä perustaitojen määrittelyyn. [Perustaidot – koontia tutkimuksista.pdf](#)

### Matleenan blogi

Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön asiantuntija ja kouluttaja Matleena Laakso jakaa blogissaan ideoita ja koulutusmateriaaleja tietotekniikan hyödyntämisestä opetuksessa: <https://www.matleenaalakso.fi/>

### Osallisena verkossa -hankkeen sivut

Osallisena verkossa -hankkeen julkaisema Digiaskeleet-opas esittelee laajan kattauksen tieto- ja viestintäteknikan harjoituksia, joita voi hyödyntää opetuksessa. Harjoitukset keskittyvät digitaalisten perustaitojen ympärille, ja ne on jäsennetty kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman teemojen mukaan.

Osallisena verkossa -hankkeen sivuille on lisäksi koottu sovellusvinkkejä ja linkkejä sivustoille, joilta opettajat ja opiskelijat voivat etsiä materiaaleja oppimisen tueksi.

<https://www.osallisenaverkossa.com/>

### Toiminnallisuus kielenoppimisessä – pedagogisia kokeiluja saamen luokissa

Pitkänen-Huhta, A. & Pietikäinen, S. 2013. Toiminnallisuus kielenoppimisessä – pedagogisia kokeiluja saamen luokissa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 4(4). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-lokakuu-2013/toiminnallisuus-kielenoppimisessa-pedagogisia-kokeiluja-saamen-luokissa>

## Moni-ilmeinen monikielisyys

Dufva, H. & Pietikäinen, S. 2009. Moni-ilmeinen monikielisyys. *Puhe ja Kieli*, 29 (1), 1–14.  
<https://journal.fi/pk/article/view/4789>

## Kieliä kellon ympäri

Mäntylä, K., Pietikäinen, S. & Dufva, H. 2009. Kieliä kellon ympäri: Perhe monikielisyiden tutkimuksen kohteena. *Puhe ja Kieli* 29 (1), 27–37. <https://journal.fi/pk/article/view/4791>

## Lärportalen & Bedömningsportalen

I Lärportalen finns det material för att utveckla undervisningen tillsammans med dina kollegor. Läs nyskrivna artiklar, se undervisningsfilmer och lyssna på intervjuer med forskare inom pedagogik och didaktik.

<https://larportalen.skolverket.se/#/>

I Bedömningsportalen kan du som lärare hitta bedömningsstöd i form av diagnosmaterial, prov och enskilda uppgifter. Du hittar också kartläggningsmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper. Det mesta av materialet i bedömningsportalen är tillgängligt för alla. En liten del av materialet ligger skyddat bakom lösenord.

<https://bp.skolverket.se/web/thv/start>

## Kepeli-hankkeen materiaalit toiminnallisen opetuksen tueksi

Kepeli – Kotoutumista kehollisilla ja pelillisillä menetelmillä -hankkeen verkkosivuilla on paljon hyvää materiaalia toiminnallisen opetuksen tueksi. Sivuille on koottu mm. harjoitekirja, joka sisältää yli 100 toiminnallista harjoitusta aikuisille suomen kielen oppijoille. Kannattaa tutustua myös Materiaalit-välilehdestä löytyviin julkaisuihin, esimerkiksi Piekkarin (2018) Helpoo ku heinänteko -oppaaseen ja Korpelan ja Salmenkankaan (2018) toimittamaan Onnistu ohjaajana -oppaaseen. <http://kepeli.metropolia.fi/>

## TALK – Taidetta ja liikettä kielenopetukseen

TALK-menetelmä kielenopetukseen. Sivustolla opasvideoita ja kirjalliset ohjemateriaalit liikkeeseen perustuvien harjoitusten vetämiseen. <https://www.zodiak.fi/talk>

## Viiden O:n malli vieraiden kielten eriyttämiseen

Roiha, A. & Polso, J. 2018. Viiden O:n malli vieraiden kielten eriyttämiseen. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9 (1). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2018/viiden-o-n-malli-vieraiden-kielten-eriyttamiseen>

## The danger of a single story

Chimamanda Ngozi Adichie: The danger of a single story <https://youtu.be/D9lhs241zeg>

## Learning, teaching and integration of adult migrants in Finland

Kärkkäinen, K. 2017. Learning, teaching and integration of adult migrants in Finland. *Jyväskylä studies in education, psychology and social research* 594. University of Jyväskylä. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7212-7>

## What is translanguaging, really?

What is translanguaging, really? -videolla kuvataan, miten oppilaiden ja opiskelijoiden osaamia monia kieliä voi hyödyntää opetuksessa ja mitä hyötyä siitä on. <https://youtu.be/iNOtmn2UTzI>

## Kielikasvatus ja kielitietoisuus kasvatuksessa

Kieli, koulutus ja yhteiskunta -verkkolehden teemanumero [Kielikasvatus ja kielitietoisuus kasvatuksessa](#) sisältää lukuisia kielitietoisuutta käsitteleviä artikkeleja. Tutustu esim. Heini Lehtosen ja Reetta Rädyn artikkeliin [Kielitietoisia käytänteitä monikielisessä koulussa: kokemuksia toimintatutkimuksesta](#).

## Kielitietoisuus koulutyössä

Lehtori Anne Koskela esittelee Oulun yliopiston Täydentävien opintojen keskuksen (TOPIK) videolla, mitä kielitietoisuus on, miten se näkyy koulutyössä ja miten kielitietoisuutta voi käytännössä toteuttaa.

<https://vimeopro.com/user11333845/videopit2/video/242729131>

## Maledive-hanke

Maledive-hankkeen verkkosivuilla on kattavasti materiaalia monikielisyyden käyttämisestä resurssina suomen kielen opetuksessa. <https://maledive.ecml.at/Home/tabid/3598/language/fi-FI/Default.aspx>

Esimerkiksi Oppimisen tuki -sivuun kannattaa tutustua. Sivulle on koottu hyödyllistä tietoa oppimisprosessin tukemisen menetelmistä. Sivulla on lisäksi opettajille suunnattuja harjoituksia, jotka herättävät pohtimaan tuen teemoja oman opetuksen ja opiskelijoiden näkökulmasta.

<https://maledive.ecml.at/Studymaterials/School/Scaffoldinglearning/tabid/3618/language/fi-FI/Default.aspx>

## Selkeää ja saavutettavaa viestintää

Virtanen, H. (toim.) 2015. Selkeää ja saavutettavaa viestintää. Viisi artikkelia selkoilmaisusta. Kehitysvammaliitto.

<https://selkokeskus.fi/selkokieli/teoriakirjallisuutta/selkeaa-ja-saavutettavaa-viestintaa/>

## Soppi – suomeksi oppimassa

[Soppi – suomeksi oppimassa](#) -sivusto tarjoaa näkökulmia monikielisen opiskelijan opetukseen ja oppimiseen. Sivustolla on esimerkiksi työkaluja ohjauksen ja arvioinnin tueksi sekä runsaasti videomateriaalia.

## Kielikäsitteiden ja kielenopetuksen kytköksistä

Nikula, T. 2010. Kielikäsitteiden ja kielenopetuksen kytköksistä. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* 1 (1). Saatavilla:

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2010/kielikasityksen-ja-kielenopetuksen-kytkoksista>

## Onko kieltä olemassa? Teoreettinen kielitiede, soveltava kielitiede ja kielen oppimisen tutkimus

Dufva, H., Aro, M., Suni, M. & Salo, O.-P. 2011. Onko kieltä olemassa? Teoreettinen kielitiede, soveltava kielitiede ja kielen oppimisen tutkimus. Teoksessa E. Lehtinen, S. Aaltonen, M. Koskela, E. Nevasaari & M. Skog-Södersved (toim.) *AFinLA-e: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia* 3, 22–34. <https://journal.fi/afinla/article/view/4454>

## Kieliverkosto

[Kieliverkoston](#) verkkosivuilta löydät muun muassa ajankohtaista asiaa kielenopetuksesta sekä *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* -verkkolehden. Tutustu myös Tassu ja Tiu -sivuihin, joille on kerätty runsaasti opettajille ja kielenoppijoille suunnattua materiaalia.

## Lisää luettavaa

Tuohilampi, Laura. 2017. Matikkanälkä. Jyväskylä: PS-kustannus.



## Moduuli 2. Miten aikuiset oppivat lukemaan ja kirjoittamaan?

### Kouluttajalle

#### Moduulin sisältö

Tässä moduulissa osallistujat saavat perustietoa luku- ja kirjoitustaidosta sekä niiden kehittymisen lähtökohdista. Moduulissa esitellään myös käytännön työkaluja lukutaito-oppijoiden ohjaamiseen ja opettamiseen. Moduulin sisällöt on lähtökohtaisesti suunnattu aikuisten maahanmuuttajien opettajille, mutta moduulista voi saada ideoita ja työkaluja myös yläkouluikäisten maahanmuuttajanuorten opetukseen.

Moduulin keskeisimpänä lähdemateriaalina on [EU-Speak 3 -hankkeessa tuotettu kirja](#), joka on ladattavissa verkosta. Kirja sisältää yhteenvedon verkossa toteutetuista EU-Speak-opintojaksoista, jotka esittelevät aikuisten luku- ja kirjoitustaidon oppimista ja opetusta eri näkökulmista. Verkko-opintojaksoja toteutetaan edelleen; jos haluat lisätietoa niihin osallistumisesta, voit ottaa yhteyttä osoitteeseen [info.euspeak\(at\)gmail.com](mailto:info.euspeak(at)gmail.com)

#### Tehtävien soveltaminen

Pohdintatehtävän toteutustapa voi vaihdella koulutuksen muodosta riippuen. Jos kopioit koulutusmateriaalin omalle Peda.net-sivullesi ja jaat sen opiskelijoille, voit halutessasi rakentaa pohdintatehtävän yhteyteen verkkokeskustelualueen ja ohjata opiskelijasi vastaamaan pohdintatehtävään siellä. Jos taas koulutat kontaktikursseilla, pohdintatehtävää voi käyttää yhteisen, kasvokkaisen keskustelun pohjana.

Voit varioida ja muokata portfoliotehtävän tehtävänantoa ryhmällesi sopivaksi. Esimerkiksi raportoinnin muotoa voi mieluusti ohjata multimodaaliseen suuntaan (visuaalinen toteutus, videot, podcastit) ja tehtävän voi kannustaa tekemään pareittain tai pienissä ryhmissä. Jos käytät tätä moduulia opiskelijoidesi kanssa Peda.netissä, voit lisätä portfoliotehtävän yhteyteen palautuskansion tai ryhmäpalautuskansion, johon opiskelijat voivat palauttaa tehtävän luonnoksia ja lopuksi valmiit raporttinsa.

---

#### Tavoitteet

- osallistuja tuntee luku- ja kirjoitustaidon kehityksen sosiaalisia, kognitiivisia ja kielellisiä lähtökohtia
- osallistuja tunnistaa lukutaito-oppijoiden yksilöllisiä lähtökohtia ja tarpeita
- osallistuja tuntee pedagogisia käytänteitä, joilla tukea opiskelijoiden peruslukutaidon, monilukutaidon ja tekstitietoisuuden kehittymistä
- osallistuja osaa valita opiskelijaryhmälle sopivia opiskelumateriaaleja ja työvälineitä
- osallistujalla on valmiuksia arvioida ja kehittää omaa työtään lukutaito-oppijoiden parissa

---

#### Arviointi

Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- luku- ja kirjoitustaidon peruskäsitteiden ja moduulin muiden sisältöjen ja materiaalien soveltaminen oman työn tarkasteluun
- portfoliotyön jäsenyntyisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
- portfoliotehtävän ja pohdintatehtävän analytytisyys: tehtävissä tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita luku- ja

kirjoitustaidon oppimisesta ja opetuksesta alan käsitteitä hyödyntäen  
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena







## Opiskelijan materiaali (moduuli 2)

### Miten aikuiset oppivat lukemaan ja kirjoittamaan?

Tervetuloa opiskelemaan *Miten aikuiset oppivat lukemaan ja kirjoittamaan?* -moduulia! Tässä moduulissa rakennetaan työkalupakkia aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opettamiseen.

Moduulin keskiössä on [EU-Speak 3 -hankkeessa laadittu materiaali](#), johon sisältyy taustalukemistoa sekä ajatuksia virittäviä tehtäviä ja opiskelijaryhmien kanssa toteutettavia kokeiluja. Portfoliotehtävässä pureudutaan tästä materiaalista saatujen kokemusten lisäksi myös Lue ja katso! -osion materiaaleihin. Edellisten lisäksi moduulissa on yksi pohdintatehtävä, joka käsittelee lukutaidon roolia aikuisen arjessa.

Antoisia hetkiä lukutaitoteemojen parissa!

### Moduulin tavoitteet ja arviointi

Moduulin päätyttyä tunnet luku- ja kirjoitustaidon kehityksen sosiaalisia, kognitiivisia ja kielellisiä lähtökohtia. Lisäksi osaat tunnistaa lukutaito-oppijoiden yksilöllisiä lähtökohtia ja tarpeita. Tunnet pedagogisia käytänteitä, joilla tukea opiskelijoiden peruslukutaidon, monilukutaidon ja tekstitietoisuuden kehittymistä. Osaat valita opiskelijaryhmälle sopivia opiskelumateriaaleja ja työvälineitä ja sinulla on valmiuksia arvioida ja kehittää työtäsi lukutaito-oppijoiden parissa.

Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- luku- ja kirjoitustaidon peruskäsitteiden ja moduulin muiden sisältöjen ja materiaalien soveltaminen oman työn tarkasteluun
- portfoliotyön jäsentyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
- portfoliotehtävän ja pohdintatehtävän analyttisyys: tehtävissä tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita luku- ja kirjoitustaidon oppimisesta ja opetuksesta alan käsitteitä hyödyntäen
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena





Jyväskylän yliopisto

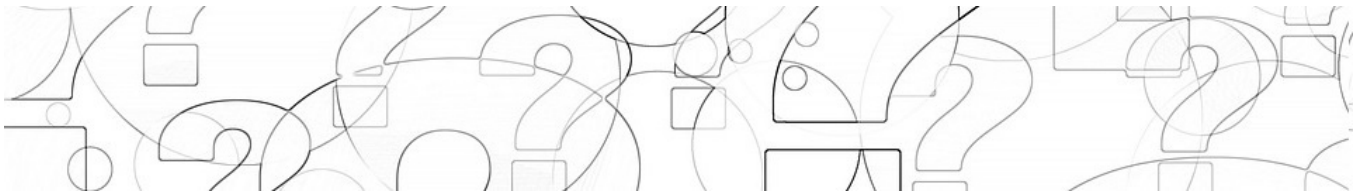
# Perustaidot haltuun -koulutusmalli

## Pohdintatehtävä

### Pohdintatehtävä

Katso tuoreimmat selkouutiset sivulta <https://yle.fi/uutiset/osasto/selkouutiset/> ja pohdi sitten seuraavia kysymyksiä:

- Millä tavoin selkokieltä voi ja kannattaa hyödyntää opetuksessa?
- Soveltuuko selkokieli mielestäsi oman ryhmäsi opetukseen? Perustele.





## Portfoliotehtävä

### Ohje

Tehtävässä on kaksi osiota, jotka voi yhdistää tai käsitellä erillään. Pohdi alla olevia apukysymyksiä ja tiivistä pohdintasi raportin muotoon.

1) Lue [EU-Speak 3 -materiaali](#) kokonaisuudessaan silmäillen, jotta saat siitä kokonaiskuvan. Valitse sinua eniten kiinnostava pääluku, johon syvennyt, ja tee siihen liittyvät pohdintatehtävät. Käsittele raportissa seuraavia kysymyksiä:

- Mihin päälukuun tartuit ja miksi? Millaisia ajatuksia se herätti?
- Millaisia materiaalissa esiteltyjä ideoita kokeilit tai voisit kokeilla omien opiskelijoidesi kanssa? Jos pääsit kokeilemaan niitä, millainen kokemus se oli?
- Mitä uutta sait materiaalista omaan työhösi?
- Mitä uutta, yllättävää, kyseenalaista tai innostavaa kohtasit materiaalissa ja mahdollisessa kokeilussa?

2) Valitse [Lue ja katso!](#) -osiosta muutama sinua puhutteleva materiaali. Tutustu valitsemiisi materiaaleihin ja käsittele raportissa seuraavia kysymyksiä:

- Mitkä materiaalit valitsit ja miksi?
- Millaisia yhteyksiä löydät valitsemiesi materiaalien ja oman työsi väliltä?
- Millaisia yhteyksiä löydät valitsemiesi Lue ja katso! -materiaalien ja EU-Speak 3 -materiaalin väliltä?
- Miten valitsemasi materiaalit tukevat työtäsi? Miten voisit soveltaa materiaaleissa esitettyjä ajatuksia työssäsi?
- Mitä uusia ajatuksia ja oivalluksia materiaaleihin perehtyessä heräsi? Entä mitä haluaisit kritisoida?





## Lue ja katso!

### Eväitä luku- ja kirjoitustaidon opetukseen

EU-Speak-3-hankkeessa tuotettiin verkkokoulutusmoduuleja aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opettajille. Seuraavasta linkistä löydät verkkokoulutusmoduuleista koostetun julkaisun suomeksi ja neljällä muulla kielellä: <https://research.ncl.ac.uk/eu-speak/eu-speakbooks/suomi/>

### Kansainvälisiä verkkosivuja ja -materiaaleja

Kansainvälinen tutkijoiden ja opettajien verkosto [LESLLA](#) (Literacy education and second language learning for adults)

Pohjoismainen [Alfarådet](#)-verkosto maahanmuuttaja-aikuisten lukutaito-opettajille

### Mitä taitoja aikuisten lukutaidon opettaja tarvitsee?

Tässä pohjoismaisen Alfarådet-verkoston laatimassa kuvauksessa esitellään monenlaisia lukutaito-opettajalle tarpeellisia taitoja. <https://nvl.org/content/opettajien-osaamiskuvaus>

### “Maestra! The Letters Speak.”

Vinogradov, Patsy. 2008. “Maestra! The letters speak.” Adult ESL Students Learning to Read for the First Time. Minnesota Wisconsin Teachers of English to Speakers of Other Languages Journal. Minneapolis, MN: MinneWI TESOL 25, 2008. <https://lincs.ed.gov/professional-development/resource-collections/profile-767>

### Monilukutaitoa opitaan ilolla -kehittämishjelma

Monilukutaitoa Opitaan Ilolla (MOI) -kehittämishjelman [verkkosivuilta](#) löytyy monenlaista monilukutaidon kehittämiseen tähtäävää materiaalia. Kehittämishjelmassa keskiössä on lasten monilukutaito, mutta sivustoa kannattaa silmäillä myös aikuisten opettamisen näkökulmasta.

### Grundläggande litteracitet

Grundläggande litteracitet. Att undervisa vuxna med svenska som andraspråk. 2016. Stockholm: Skolverket. <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3723>

### Tarinoita monilla kielillä

[Global Storybooks](#) -portaali on lukemista ja kielen oppimista edistävä työkalu kouluille ja kodeille. Portaaliin on koottu kuvitettuja afrikkalaisia tarinoita ([African Storybook](#)), jotka on käännetty lukuisille kielille. Portaalin kautta on mahdollista sekä lukea että kuunnella tarinoita eri kielillä. Portaalista valitaan ensin maa tai alue, minkä jälkeen voi määrittää, millä kielellä tarinat luetaan/kuunnellaan. Suomenkielistä portaalia ei vielä toistaiseksi ole tarjolla, mutta ruotsi sen sijaan löytyy jo. Ruotsinkielisen portaalin kautta pääsee käsiksi esimerkiksi arabian-, turkin-, venäjän- ja persiankielisiin tarinoihin.

## Näkökulmia monilukutaitoon: opettajuus ja situationaaliset lukutaidot

Mertala, P. 2017. Näkökulmia monilukutaitoon: opettajuus ja situationaaliset lukutaidot. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 8 (6). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2017/nakokulmia-monilukutaitoon-opettajuus-ja-situationaaliset-lukutaidot>

## Monilukutaidon pedagogiikan juurilla

Kulju, P., Kupiainen, R. & Jyrkiäinen, A. 2018. Monilukutaidon pedagogiikan juurilla. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9 (2). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-huhtikuu-2018/monilukutaidon-pedagogiikan-juurilla>

## Lukutaito aikuisen arjessa

Bogdanoff, M. 2017. Lukutaito aikuisen arjessa. Taikoja-hankkeen blogi. <https://taikoja.fi/2017/09/08/lukutaito-aikuisen-arjessa/>

## Aletaan alusta: luku- ja kirjoitustaidottomat aikuiset uutta kieltä oppimassa

Tammelin-Laine, T. 2014. Aletaan alusta: luku- ja kirjoitustaidottomat aikuiset uutta kieltä oppimassa. *Jyväskylä Studies in Humanities* 240. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5997-5>

## Tutkimusten mukaan 11 prosentilla heikko lukutaito: keitä he ovat?

Sulkunen, S. 2017. Tutkimusten mukaan 11 prosentilla heikko lukutaito: keitä he ovat? Ota selkoa -blogi. Selkokeskus. <https://selkokeskus.fi/ota-selkoa-blogi/tutkimusten-mukaan-11-prosentilla-heikko-lukutaito-keita-he-ovat/>

## Aikuisten lukutaito tiedon käsittelyn ja hallinnan avaintaitona

Sulkunen, S. & Malin, A. 2014. Aikuisten lukutaito tiedon käsittelyn ja hallinnan avaintaitona. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 5 (2). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-huhtikuu-2014/aikuisten-lukutaito-tiedon-kasittelyn-ja-hallinnan-avaintaitona>

## Being and becoming a teacher in initial literacy and second language education for adults

Colliander, H. 2018. Being and becoming a teacher in initial literacy and second language education for adults. *Linköping Studies in Behavioural Science* No. 205. Linköping University. <http://liu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1199369&dswid=8723>

Helena Collianderin väitöskirjassa on kiinnostavaa tietoa lukutaito-oppijoiden opettamisesta, opettajien identiteetistä ja ajakohtaisista muutoksista tällä alalla. Sivulla 74–85 on tiivistettynä kunkin osatutkimuksen keskeisimmät vaiheet ja tulokset; ainakin näihin kannattaa tutustua!

## Lisää luettavaa

Laine, R., Nissilä, L. & Sergejeff, K. (toim.) 2007. *Eväitä, esimerkkejä ja kokemuksia. Luku- ja kirjoitustaidon opetus aikuisille maahanmuuttajille*. Opetushallitus: Helsinki.

Tarone, E., Bigelow, M. & Hansen, K. 2009. *Literacy and second language oracy*. Oxford: Oxford University Press.



## Moduuli 3. Tavoitteista arviointiin – oppiminen ja arviointi monikielisessä ryhmässä

### Kouluttajalle

#### Moduulin sisältö

*Tavoitteista arviointiin – oppiminen ja arviointi monikielisessä ryhmässä* -moduulissa opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvat osallistujat saavat tietoa siitä, miten perustaitojen opetusta voi integroida opittavaan asiasisältöön ja kieleen sekä millaisia arviointikäytänteitä se edellyttää. Osallistujat saavat työkaluja oppimisprosessien tukemiseen oppijälähtöisesti, materiaalien suunnitteluun ja laadintaan sekä oppimista edistävien ympäristöjen luomiseen. Lisäksi he saavat välineitä opetuksen aikaiseen arviointiin sekä opiskelijoiden vertais- ja itsearviointiin.

Pohdintatehtävien toteutustapa voi vaihdella koulutuksen muodosta riippuen. Jos kopioit moduulin materiaalin omalle Peda.net-sivullesi ja jaat sen opiskelijoille, voit halutessasi rakentaa pohdintatehtävien yhteyteen verkkokeskustelualueen ja ohjata opiskelijasi vastaamaan pohdintatehtäviin siellä. Jos taas opetat kontaktikursseilla, voi pohdintatehtäviä käyttää yhteisen, kasvokkaisen keskustelun pohjana. Jos jollakin koulutettavistasi ei tällä hetkellä ole opetettavaa ryhmää, voit ohjata häntä pohtimaan kysymyksiä aikaisempien opetus- ja ohjauskokemusten valossa.

Voit varioida ja muokata portfoliotehtävän tehtävänantoa ryhmällesi sopivaksi. Esimerkiksi raportoinnin muotoa voi mieluusti ohjata multimodaaliseen suuntaan (visuaalinen toteutus, videot, podcastit) ja tehtävän voi kannustaa tekemään pareittain tai pienissä ryhmissä. Jos käytät tätä moduulia opiskelijoidesi kanssa Peda.netissä, voit lisätä portfoliotehtävän yhteyteen palautuskansion tai ryhmäpalautuskansion, johon opiskelijat voivat palauttaa tehtävän luonnoksia ja lopuksi valmiit raporttinsa.

---

#### Tavoitteet

Moduulin lopuksi osallistujat pystyvät suunnittelemaan, toteuttamaan ja kehittämään kielitietoista perustaitojen opetusta. He ymmärtävät, että monipuolinen arviointi on osa opetus- ja oppimisprosessia. He pystyvät suunnittelemaan, toteuttamaan ja kehittämään arviointia osana opetustaan ja koulutettavien oppimisprosessia.

---

#### Arviointi

Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- ilmiölähtöisen oppimisen periaatteiden ja moduulin sisältöjen ja materiaalien soveltaminen omassa opetuksessa
- tavoitteiden, oppimistehtävien ja arvioinnin suhteen ymmärtäminen
- portfoliotyön jäsenytyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
- portfoliotyön ja pohdintatehtävän analyttisyys: raportissa tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita moduulin aihepiireistä
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena





## Opiskelijan materiaali (moduuli 3)

### Tavoitteista arviointiin – oppiminen ja arviointi monikielisessä ryhmässä

Tervetuloa opiskelemaan *Tavoitteista arviointiin – oppiminen ja arviointi monikielisessä ryhmässä* -moduulia! Tässä moduulissa rakennetaan työvälineitä siihen, miten perustaitojen opetusta voi integroida opittavaan asiasisältöön ja kieleen sekä millaisia arviointikäytänteitä se edellyttää. Moduuli pitää sisällään kaksi pohdintatehtävää ja portfoliotehtävän. Portfoliotehtävässä suunnitellaan noin kymmenen oppitunnin laajuinen oppimiskokonaisuus, joka toteutetaan omassa opetusryhmässä.

Mielenkiintoista matkaa tavoitteista arviointiin!

### Moduulin tavoitteet ja arviointi

Tämän moduulin tavoitteena on, että pääset kehittämään osaamistasi kielitietoisen perustaitojen opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Moduulin päätteeksi osaat myös toteuttaa monipuolista arviointia olennaisena osana opetus- ja oppimisprosessia.

Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- ilmiölähtöisen oppimisen periaatteiden ja moduulin sisältöjen ja materiaalien soveltaminen omassa opetuksessa
- tavoitteiden, oppimistehtävien ja arvioinnin suhteen ymmärtäminen
- portfoliotyön jäsentyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
- portfoliotyön ja pohdintatehtävän analyttisyys: raportissa tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita moduulin aihepiireistä
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena



## Pohdintatehtävät

### Pohdintatehtävä 1

Tämän tehtävän tavoitteena on havainnoida omaa toimintaa opettajana tai ohjaajana ja pohtia opetuksen ja ohjauksen taustalla vaikuttavia käsityksiä kielestä ja oppimisesta.

1) **Tutustu** [Tarja Nikula-Jäntin luento](#)on sekä [Onko kieltä olemassa?](#) -artikkeliin.

2) **Tarkkaile** toimintaasi ja opetusmateriaalejasi yhden tai kahden oppituntisi aikana: miten oman opetuksesi tai ohjauksesi käytänteet heijastelevat edellä mainituissa materiaaleissa esitellyjä oppimis- ja kielikäsitteitä? Tee muistiinpanoja tai ota kuvia oman muistisi tueksi tilanteista, toiminnasta tai materiaaleista, jotka mielestäsi olivat

- kielisysteemiajattelun mukaisia
- funktionaalisen ajattelun mukaisia.

3) **Pohdi**,

- miten oman opetuksesi tai ohjauksesi käytänteet heijastelevat materiaaleissa esitellyjä oppimis- ja kielikäsitteitä: millaisissa tilanteissa toimintasi tai materiaalit ovat kielisysteemiajattelun tai funktionaalisen ajattelun mukaisia
- mitkä asiat ovat omassa pedagogiikassasi liikahtaneet urasi aikana eteenpäin
- millaisia kipupisteitä tunnistat.



### Pohdintatehtävä 2

Oppimisen ja osaamisen osoittamisen paikkoja on myös arjessa. Ohjeista opiskelijasi valitsemaan jokin arjen tilanne ja kuvaamaan siitä videota noin yhden minuutin ajan. Arjen tilanne voi olla esimerkiksi keskustelu kaverin kanssa livenä tai verkkovälitteisesti, leikki- tai pelihetki, ruoanlaitto- tai ruokailutilanne tai jokin muu tilanne. Katsokaa videoita yhdessä ja pareittain. Keskustelkaa opiskelijoidesi kanssa seuraavista kysymyksistä: millaisia oppimismahdollisuuksia tilanne tarjoaa, miten osaaminen näkyy ja millaista perustaitojen osaamista tilanne vaatii (kielelliset ja ei-kielelliset resurssit, numeeriset ja tietotekniset taidot, opiskelutaidot).

Pohdi videot tehtävän jälkeen seuraavia kysymyksiä:

- Miten opiskelijoiden arjen tilanteita ja niistä kerättyä aineistoa voisi hyödyntää osana opetusta?
  - Miten voisit hyödyntää tässä tehtävässä keräämääsi tietoa tai vastaavan tyyppistä aineistoa arvioinnissa? Onko videoille tallentunut osaamista, jota opiskelija ei välttämättä oppitunnilla tuo ilmi?
  - Miten luokan ulkopuolisissa tilanteissa edistetään opetuksen tavoitteiden saavuttamista?
  - Miten opiskelijoille voisi antaa työkaluja oman oppimisensa arviointiin luokan ulkopuolisissa tilanteissa?
  - Miten opiskelijoita voi ohjata näkemään arjen tilanteet oppimisen resurssina?
-





## Portfoliotehtävä

### Oppimiskokonaisuuden suunnittelu ja toteutus

Tässä portfoliotehtävässä suunnitellaan oppimiskokonaisuus, jossa perustaitojen ja kielen opetusta integroidaan toimintaan ja opittavaan asiasisältöön. Oppimiskokonaisuuden suunnittelu etenee Wigginsin ja McTighen (2005) kehittämän mallin mukaan, jossa suunnitellaan ensin opetuksen tavoitteet, sitten arviointi ja vasta lopuksi oppimistehtävät.

Tehtävän tavoitteet:

- osataan suunnitella oppimista halutun ilmiön ympärille
- osataan asettaa opetukselle tavoitteita ja suunnata arviointia niiden mukaan
- osataan laatia tehtäviä, joilla asetetut tavoitteet saavutetaan

#### 1) Tutustu oppimisen suunnittelun malliin

Katso Mirja Tarnasen ja Sanna Mustosen video [oppimisen suunnittelusta](#). Tutustu lisäksi malliksi laatimaamme [oppimiskokonaisuuteen](#) sekä alla olevaan Oppimiskokonaisuuden suunnittelu -taulukkoon.

Perehdy myös Perustaidot haltuun -pilottikoulutukseen osallistuneiden opiskelijoiden suunnittelemiin portfoliotöihin:

- Merja Kopsen [oppimiskokonaisuus](#) ja [raportti](#)
- Veera Haverisen ja Satu-Maria Töyrylän [oppimiskokonaisuus](#) ja [raportti](#).

Voit laajentaa tietämystäsi tutustumalla myös Wigginsin ja McTighen teokseen Understanding by Design (2005), johon nämä muut materiaalit perustuvat.

## Oppimiskokonaisuuden suunnittelu

Taulukko pohjautuu teokseen *Understanding by Design* (Wiggins & McTighe 2005)

Toivotut tulokset	
<ul style="list-style-type: none"><li>Mitkä ovat keskeiset tavoitteet? Mitä opiskelijan tulee<ul style="list-style-type: none"><li>ymmärtää</li><li>tietää</li><li>osata?</li></ul></li></ul>	
<b>Ymmärryksen rakentaminen</b> <ul style="list-style-type: none"><li>"Opiskelija ymmärtää, että..."</li><li>Mitkä ovat ilmiön isot linjat, jotka opiskelijan tulee ymmärtää?</li><li>Mitä yksityiskohtia opiskelijan tulee ymmärtää?</li><li>Millaisia väärinymmärryksiä saattaa syntyä ja miten niitä voi ennakoida?</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Minkälaiset (provokatiivisetkin) kysymykset edistävät ymmärryksen laajenemista ja opitun soveltamista?</li></ul>
<b>Keskeiset tiedot ja taidot</b> <ul style="list-style-type: none"><li>"Opiskelija tietää, että..."</li><li>"Opiskelija osaa..."</li><li>Mitkä ovat tärkeitä tietoja ja taitoja, jotka opiskelijan tulee oppia?</li><li>Mitä opiskelijan tulisi osata tehdä uusien tietojen ja taitojen varassa?</li></ul>	
Arviointi	
Millaisin arvioinnin keinoin saadaan tietoa siitä, onko tavoitteet saavutettu?	
<ul style="list-style-type: none"><li>Minkälaisen autenttisen toiminnan kautta opiskelija voi osoittaa oppimistaan?</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Mitä arviointivälineitä tarvitaan?</li><li>Millaisin kriteerein oppimista arvioidaan?</li><li>Miten itsearviointi tapahtuu?</li></ul>
Oppimistehtävien suunnittelu	
Millaiset tehtävät edistävät tavoitteiden saavuttamista?	
<ul style="list-style-type: none"><li>Miten opiskelijoille avataan tehtävien tavoitteet?</li><li>Miten selvitetään, mitä opiskelijat tietävät ennestään?</li><li>Miten opiskelijoita motivoidaan?</li><li>Millaisia kertaamisen ja uudelleen pohtimisen paikkoja tarjotaan?</li><li>Miten opiskelijoita ohjataan arvioimaan työtään?</li><li>Miten opiskelijoiden erilaiset tarpeet ja taidot huomioidaan?</li></ul>	

Taulukko 1: Oppimiskokonaisuuden suunnittelu

### 2) Teeman valinta

Lataa tai tulosta oppimiskokonaisuuden suunnittelua tukeva [taulukko](#). Jos haluat, voit hyvin käyttää myös jotain muuta itsellesi mieleistä työkalua tai tapaa suunnitelman kirjaamiseen. Valitse ja kirjaa taulukkoon omalle ryhmällesi sopiva teema tai ilmiö, jota tulet lähitulevaisuudessa opettamaan osana perustyötäsi. Teeman ympärille lähdetään suunnittelemaan laajahkoa (esim. 10 x 45 min) oppimiskokonaisuutta. Mallisuunnitelmassa teemaksi on valittu ympäristöystävällisyys, mutta sinun teemasi voi olla mikä muu tahansa.

### 3) Tavoitteet ja mitä osataan jakson päätteeksi

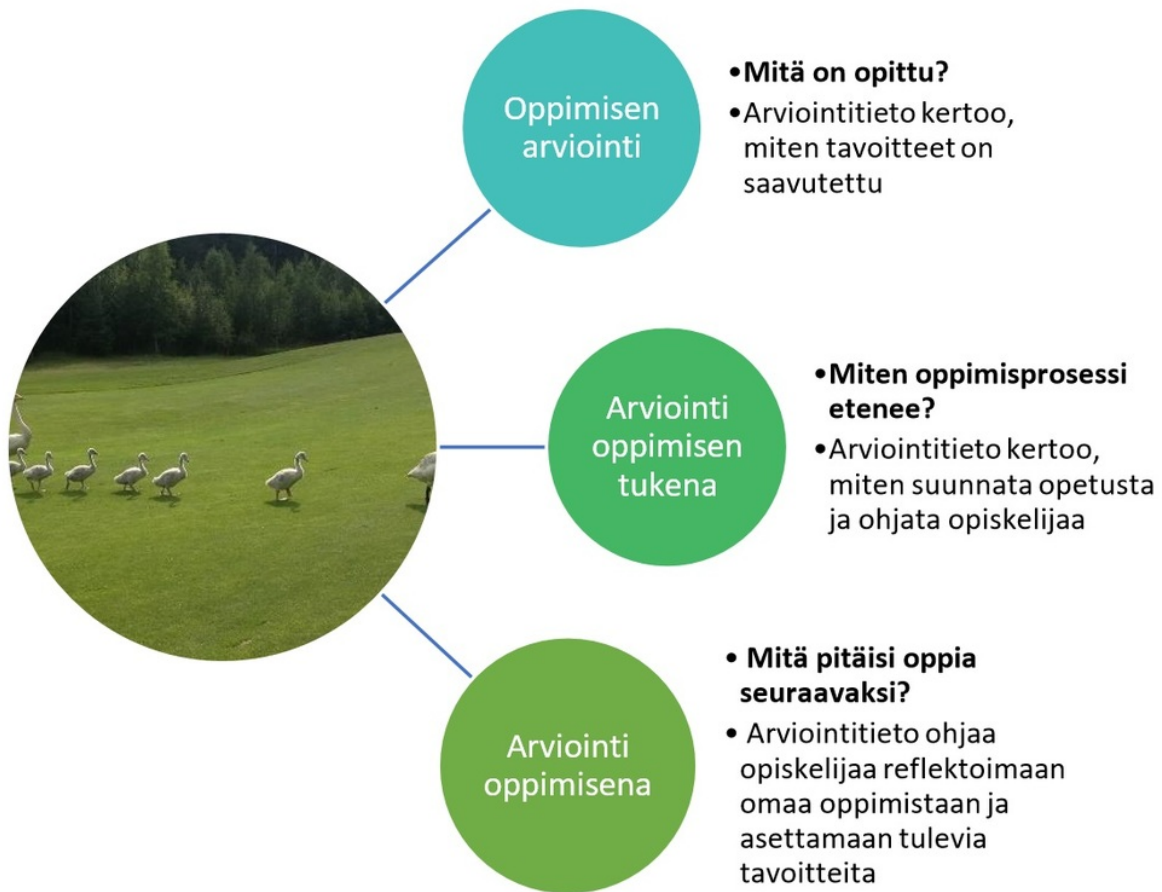
Kun oppimiskokonaisuuden teema on valittu, pohditaan, mitä opiskelijoiden tulisi oppia kokonaisuuden aikana: mitkä ovat kokonaisuuden tavoitteet ja mitä opiskelijat osaavat jakson päätteeksi. Katso suunnittelun tueksi Mirjan ja Sannan video [tavoitteiden asettamisesta ja opiskelijoiden osallistamisesta](#). Käytä apuna myös yllä olevan Oppimiskokonaisuuden suunnittelu -taulukon apukysymyksiä, jotka ohjaavat pohtimaan tavoitteita ymmärryksen, tietojen ja taitojen näkökulmasta. Poimi tavoitteita noudattamastasi opetussuunnitelmasta. Kirjaa valitsemasi tavoitteet suunnittelutaulukkoosi Toivotut tulokset -otsikon alle.

### 4) Arviointi

Seuraavaksi suunnitellaan, miten arviointi toteutetaan oppimiskokonaisuuden aikana. Toisin sanoen pohditaan, mikä on sellaista evidenssiä tai "todistusmateriaalia", josta voi päätellä, että opiskelija on saavuttanut tietyn tavoitteen. Jos tavoitteena on esimerkiksi se, että opiskelija osaa tehdä ympäristöystävällisiä tekoja, hallitsee ympäristöasioihin liittyvää käsitteistöä tai osaa tehdä parityötä, miten osaamista voidaan osoittaa käytännössä? Katso Mirjan ja Sannan video [arvioinnista](#). Tarkastele lisäksi alla olevaa taulukkoa ja kuviota ja pohdi, miten hyödynnät oppimiskokonaisuudessa arvioinnin eri tyyppejä (diagnostinen, formatiivinen ja summatiivinen) ja mihin tähtäät arvioinnilla (arvioidaanko lopputulosta, toimiiko arviointi oppimisen tukena vai ehkä oppimistilanteena). Kirjaa lopuksi suunnittelutaulukkoosi, millaisia arvioinnin tapoja aiot hyödyntää oppimiskokonaisuudessa.

	DIAGNOSTINEN ARVIOINTI	FORMATIIVINEN ARVIOINTI	SUMMATIIVINEN ARVIOINTI
<b>Tarkoitus</b>	Lähtötason kartoitus	Oppimisprosessin tukeminen	Oppimistulosten arviointi
<b>Ajoitus</b>	Oppimisprosessin alussa	Oppimisprosessin aikana	Oppimisprosessin päätteeksi
<b>Arvioinnin ja tavoitteiden suhde</b>	Ohjaa asettamaan tavoitteita ryhmän ja yksilön näkökulmasta	Antaa tietoa oppimisprosessin etenemisestä ja siitä, miten sitä voi ohjata tavoitteiden suuntaisesti	Antaa tietoa siitä, miten tavoitteet on saavutettu
<b>Arviointitapoja, esimerkkejä</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Testi/koe</li><li>• Erilaiset kirjalliset ja suulliset aktiviteetit /tehtävät</li><li>• Haastattelu/keskustelu</li><li>• Havainnointi</li><li>• Kysely</li><li>• Itsearviointi</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Vuorovaikutus</li><li>• Havainnointi</li><li>• Erilaiset kirjalliset ja suulliset aktiviteetit /tehtävät</li><li>• Itsearviointi</li><li>• Vertaisarviointi</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Koe</li><li>• Portfolio</li><li>• Projektityö</li><li>• Erilaiset kirjalliset ja suulliset aktiviteetit /tehtävät</li><li>• Itsearviointi</li><li>• Vertaisarviointi</li></ul>

Taulukko 2: arvioinnin tyyppejä



Kuvio 1: arvioinnin tarkoitus

### 5) Oppimistehtävien suunnittelu

Nyt on vihdoinkin aika suunnitella, mitä oppimiskokonaisuuden aikana tehdään! Katso Mirjan ja Sannan video [oppimisesta ja oppimistehtävistä](#) ja pohdi sitten, millaisia aktiviteetteja haluat omaan kokonaisuuteesi sisällyttää. Millaiset tehtävät edistävät tavoitteiden saavuttamista? Kirjaa tehtävät oppitunneittain oppimiskokonaisuuden suunnittelutaulukkoon. Tavoitteena on 10 x 45 minuutin laajuinen kokonaisuus, mutta tästä tavoitelajuuudesta voi myös poiketa.

**6) Toteuta ja dokumentoi** suunnittelemasi oppimiskokonaisuus. Dokumentoi oppimiskokonaisuuden kulkua eri tavoin esimerkiksi valokuvaamalla, muistiinpanoja tekemällä, videoimalla, äänittämällä tai keräämällä opiskelijoiden tuotoksia ja palautteita.

**7) Kokoa raportti** oppimiskokonaisuuden toteuttamisesta. Raportti voi olla kirjallinen tuotos tai vaikkapa video. Liitä raporttiin dokumentoimaasi materiaalia, esimerkiksi kuvia ja muistiinpanoja. Pohdi raportissasi seuraavia kysymyksiä:

- Mitä opit kokeilun aikana perustaitojen opetuksen ja arvioinnin integroimisesta opittavaan asiasisältöön ja kieleen?
  - Mikä onnistui ja miksi (havainnollista esimerkein)?
  - Mikä ei toiminut ja miksi (havainnollista esimerkein)? Miten oppimiskokonaisuutta voisi kehittää?
- Miten hyödynsit saamaasi palautetta (vertaispalaute, ohjaajien palaute) oppimiskokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa?
- Millaista palautetta sait opiskelijoilta?



GOAL \* PLAN \* SUCCESS





Jyväskylän yliopisto

# Perustaidot haltuun -koulutusmalli

---

**Lue ja katso!**

**Mirja Tarnanen ja Sanna Mustonen: Oppimisen suunnittelu (video)**

Mirja Tarnanen ja Sanna Mustonen: Oppimisen suunnittelu



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

7:37

Loaded: 0%

Progress:

0%

Standard

**Mirja Tarnanen ja Sanna Mustonen: Tavoitteet ja osallistaminen (video)**

## Mirja Tarnanen ja Sanna Mustonen: Tavoitteet ja osallistaminen



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

11:09

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

TypeLIVE

Remaining

Time -11:09

Playback Rate

1

- Chapters

Chapters

**Mirja Tarnanen ja Sanna Mustonen: Arviointi (video)**

Mirja Tarnanen ja Sanna Mustonen: Arviointi



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

6:57

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

TypeLIVE

Remaining

Time -6:57

Playback Rate

1

- Chapters

Chapters

**Mirja Tarnanen ja Sanna Mustonen: Oppimista vuorovaikutuksessa (video)**

Mirja Tarnanen ja Sanna Mustonen: Oppimista vuorovaikutuksessa



Play Video

Play

Mute

Current Time

~ ~ ~

**Tarja Nikula-Jäntti: Pohdintaa kieli- ja kielenoppimiskäsityksistä (video)**

## Tarja Nikula-Jänntti: Pohdintaa kieli- ja kielenoppimiskäsityksistä



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

20:05

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

TypeLIVE

Remaining

Time -20:05

Playback Rate

1

- Chapters

Chapters

## Uutta luova asiantuntijuus

Uutta luova asiantuntijuus -hanke on neljän yliopiston yhteinen projekti, joka siltaa opettajien perus- ja täydennyskoulutusta. Hankkeen sivuilta löydät muun muassa kiinnostavia videoita ja blogitekstejä.

<https://www.uuttaluova.fi/>

## Monikielisen oppijan matkassa

Sivusto tarjoaa näkökulmia monikielisen oppijan kouluarkeen sekä työkaluja siihen, miten opettaja voi tukea oppijoiden osallisuutta ja identiteettiä. <https://monikielisenoppijanmatkassa.fi/>

## Kielten käyttö ja oppiminen aikuisten maahanmuuttajien integroitumisen ja identiteettien rakennusaineina

Tarnanen, M., Rynkänen, T. & Pöyhönen, S. 2015. Kielten käyttö ja oppiminen aikuisten maahanmuuttajien integroitumisen ja identiteettien rakennusaineina. AFinLAn vuosikirja (73), 56–72. <https://journal.fi/afinlavk/article/view/49654>

## Millainen arviointi tukee elinikäistä oppimista?

Virtanen, V., Postareff, L. & Hailikari, T. 2015. Millainen arviointi tukee elinikäistä oppimista? Yliopistopedagogiikka 22 (1), 3–11. <https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2015/03/27/millainen-arviointi-tukee-elinikaista-oppimista/>

## Läpikäymisen pedagogiikka

Video herättelee pohtimaan, mikä onkaan lopulta opetuksen tavoitteena – oppiminen vai läpikäyminen? <https://youtu.be/BSxZZthxpKo>

## Kielikäsityksen ja kielenopetuksen kytköksistä

Nikula, T. 2010. Kielikäsityksen ja kielenopetuksen kytköksistä. Kieli, koulutus ja yhteiskunta 1 (1). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2010/kielikasityksen-ja-kielenopetuksen-kytkoksista>

## Onko kieltä olemassa? Teoreettinen kielitiede, soveltava kielitiede ja kielen oppimisen tutkimus

Dufva, H., Aro, M., Suni, M. & Salo, O.-P. 2011. Onko kieltä olemassa? Teoreettinen kielitiede, soveltava kielitiede ja kielen oppimisen tutkimus. Teoksessa E. Lehtinen, S. Aaltonen, M. Koskela, E. Nevasaari & M. Skog-Södersved (toim.) AFinLA-e: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 3, 22–34. <https://journal.fi/afinla/article/view/4454>

## Tieto- ja viestintäteknologia aikuisten lukutaito-opetuksessa

Perustaidot haltuun -hankkeen aikana on selvitelty, miten aikuiset lukutaito-oppijat käyttävät älypuhelimia ja miten tekniikkaa hyödynnetään opetuksessa. Hanke on julkaissut artikkeleita aiheesta:

Bogdanoff, M., Vaarala, H., Törmänen, S. & Tammelin-Laine, T. (2018). Tieto- ja viestintäteknologia luku- ja kirjoitustaidon opetuksessa. Teoksessa M. Vaalgamaa (toim.) *TAIKOJA*. HAMK Unlimited Professional 16.11.2018. Haettu 21.10.2019 osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/tvt-luku-ja-kirjoitustaidon-opetuksessa>

Vaarala, H. & Bogdanoff, M. (2019). Älypuhelimet aikuisten lukutaito-oppijoiden vapaa-ajalla. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(6). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-lokakuu-2019/alypuhelimet-aikuisten-lukutaito-oppijoiden-vapaa-ajalla>

## Lisää luettavaa

Wiggins, G. & McTighe, J. 2005. *Understanding by Design*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.







## Moduuli 4. Perustaidot työelämässä

### Kouluttajalle

#### Moduulin sisältö

Tässä moduulissa tarkastellaan työyhteisöä ja työpaikkaa monikielisenä toimintaympäristönä. Moduulissa perehdytään siihen, miten yleinen ja ammatillinen kielitaito suhteutuvat toisiinsa ja miten aiempaa osaamista ja toimintaympäristön tuttuutta käytetään työssä resurssina. Lisäksi pohditaan ohjauskäytänteiden ja pedagogisten työkalujen toimivuutta, kun tavoitteena on tukea perustaitojen kehittymistä.

Pohdintatehtävien toteutustapa voi vaihdella koulutuksen muodosta riippuen. Jos kopioit moduulin materiaalin omalle Peda.net-sivullesi ja jaat sen opiskelijoille, voit halutessasi rakentaa pohdintatehtävien yhteyteen verkkokeskustelualueen ja ohjata opiskelijasi vastaamaan pohdintatehtäviin siellä. Jos taas koulutat kontaktikursilla, voi pohdintatehtäviä käyttää yhteisen, kasvokkaisen keskustelun pohjana.

Voit varioida ja muokata portfoliotehtävän tehtävänantoa ryhmällesi sopivaksi. Esimerkiksi raportoinnin muotoa voi mieluusti ohjata multimodaaliseen suuntaan (visuaalinen toteutus, videot, podcastit) ja tehtävän voi kannustaa tekemään pareittain tai pienissä ryhmissä. Jos käytät tätä moduulia opiskelijoidesi kanssa Peda.netissä, voit lisätä portfoliotehtävän yhteyteen palautuskansion tai ryhmäpalautuskansion, johon opiskelijat voivat palauttaa tehtävän luonnoksia ja lopuksi valmiit raporttinsa.

Jos osallistujalla ei ole omaa opiskelijaryhmää tai jos ryhmällä ei ole työharjoittelua, portfoliotehtävän voi toteuttaa esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistuja tekee portfoliotehtävän yhteistyössä toisen opettajan kanssa. Tällöin sovitaan työnjaosta mutta muuten tehtävä toteutetaan annettujen ohjeiden mukaan.
- Osallistuja ottaa yhteyttä tuntemaansa työpaikkaan, jossa on aikuisia maahanmuuttajataustaisia työharjoittelijoita, ja tiedustelee mahdollisuutta päästä havainnoimaan ja tallentamaan ohjaustilannetta sekä keskustelemaan siitä opiskelijoiden ja työyhteisön jäsenten kanssa. Tehtävä toteutetaan soveltaen annettuja ohjeita.

---

#### Tavoitteet

Osallistajat osaavat hyödyntää erilaisia ohjauskäytänteitä ja pedagogisia työkaluja opiskelijoidensa perustaitojen ja ammatillisen kielitaidon tukemisessa esimerkiksi työharjoitteluissa. He saavat myös keinoja siihen, miten muita työyhteisön jäseniä kannustetaan ja ohjataan osallistamaan opiskelijoita työssä sekä siihen, miten valmentaa ja ohjata perustaitojen vahvistumista työelämässä.

---

#### Arviointi

Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- perustaitoteemojen merkityksen hahmottaminen osana työharjoittelujaksoja ja työelämää
- portfoliotyön jäsenyntyisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
- portfoliotyön ja pohdintatehtävän analyttisyys: raportissa tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita perustaitojen

tukemisesta työharjoitteluissa

- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena





## Opiskelijan materiaali (moduuli 4)

### Perustaidot työelämässä

Tervetuloa opiskelemaan *Perustaidot työelämässä* -moduulia! Tässä moduulissa tarkastellaan työyhteisöä ja työpaikkaa monikielisenä toimintaympäristönä. Moduulissa perehdytään siihen, miten yleinen ja ammatillinen kielitaito suhteutuvat toisiinsa ja miten aiempaa osaamista ja toimintaympäristön tuttuutta käytetään työssä resurssina. Lisäksi pohditaan ohjaukikäytänteiden ja pedagogisten työkalujen toimivuutta, kun tavoitteena on tukea perustaitojen kehittymistä.

Moduuli sisältää kaksi pohdintatehtävää ja portfoliotehtävän. Moduuli kannattaa ajoittaa siten, että opiskelijoidesi mahdolliset työssäoppimisjaksot osuvat samaan aikaan.

Opiskelun iloa!

### Moduulin tavoitteet ja arviointi

Osallistujat osaavat hyödyntää erilaisia ohjaukikäytänteitä ja pedagogisia työkaluja opiskelijoidensa perustaitojen ja ammatillisen kielitaidon tukemisessa esimerkiksi työharjoitteluissa. He saavat myös keinoja siihen, miten muita työyhteisön jäseniä kannustetaan ja ohjataan osallistamaan opiskelijoita työssä sekä siihen, miten valmentaa ja ohjata perustaitojen vahvistumista työelämässä.

Moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- perustaitoteemojen merkityksen hahmottaminen osana työharjoittelujaksoja ja työelämää
- portfoliotyön jäsentyneisyys ja monipuolisuus: tehtävän kaikki vaiheet on taustoitettu, toteutettu ja kuvattu konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti
- portfoliotyön ja pohdintatehtävän analyttisyys: raportissa tuodaan esiin oivalluksia ja huomioita perustaitojen tukemisesta työharjoitteluissa
- Lue ja katso! -lähteiden soveltaminen oman pohdinnan tukena

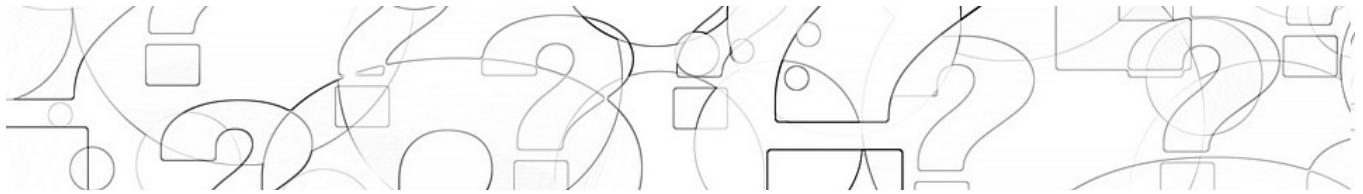




## Pohdintatehtävät

### Pohdintatehtävä 1: Yhteistyö työharjoittelupaikkojen kanssa

Millaiset käytänteet ja toimintatavat olet huomannut toimiviksi, kun tehdään yhteistyötä opiskelijoiden työharjoittelupaikkojen kanssa ja kun ohjataan opiskelijoita työharjoittelupaikalla? Pohdi erityisesti opiskelijoiden perustaitojen vahvistamisen näkökulmaa (luku- ja kirjoitustaito, numeeriset taidot, tietotekniset taidot, opiskelu- ja työelämätaidot).



### Pohdintatehtävä 2: Ammatillinen ja yleinen kielitaito

Millaisissa tilanteissa olet omassa opetus- ja ohjaustyössäsi pohtinut opiskelijoiden ammatillisen ja yleisen kielitaidon eroja?

Voit virittäytyä teemaan tutustumalla suomalaisten kouluttajien ja suomen kielen oppijoiden haastattelukatkelmiin. Kouluttajien esimerkit on poimittu Katarzyna Kärkkäisen väitöskirja-aineistosta (2017), ja oppijoiden esimerkit ovat Terveystieteiden tutkimuskeskuksen suomi -hankkeesta kerätystä palauteaineistosta.

#### Kouluttajien haastattelukatkelmia:

##### Esimerkki 1

T3: [...] Mä oo tätä tähän saakka en oo ajatellut ollenkaan tätä... ..Nyt on tullut... sellaista kohtaantoa... ..että, tätä täytyy ajatella... ..Ja mä en oo aikaisemmin ajatellut esimerkiks sen kielitaidon tärkeyttä... ..sillä tavalla, mutta nyt olen todennut että... ..kun tuli valittua sellainen opiskelija, joka puhuu suomea erittäin hyvin... ..Mutta, hän ei ymmärrä, mitä hän puhuu... ..Eli sillä on niin kuin... ..sanontoja on tarttunut, mutta hän ei tiedä yhtään, mitä siellä on ja tämä oli harha... ..todennäköisesti tää oli harhauttanut tämä, joka tekee näitä haastattelijoita sillä tavalla, että se ei ollu epäilly sitä kielitaitoo ja nyt minulla on tällainen opiskelija, joka todellisuudessa ei ymmärrä suomea... ..Ja sitten, se kotoutuminen tällaiseen ... niin kaikki nämä asiat.  
(Kouluttaja 3, audiovisuaalinen viestintä, nainen)

##### Esimerkki 2

KK: Joo... kyllä, kyllä ... no sanoit vähän: että missä aikuismaahanmuuttajat oppivat parhaiten? Eli, sä puhuit vähän, että tekemällä ja työpaikalla...  
T3: Tekemällä ja työpaikalla, mut kun se on se suomen kieli riittävä... ..Sen täytyy olla riittävä [...] Tässä sillä tavalla, että meillä opettajat on täällä, joittenkin kohdalla

todenneet, että parhaiten oppii työssä oppimassa ...

KK: Työssä... aha..

T3: Opettajat [...] toiset opettajat, mutta työpaikolta on tullut viestiä, että pitää ensistään jos on esimerkiksi graafisen alan tehtäviä tekee... ..Niin, pitää verbin taivutukset opetella ensin ja täähän on tulkittava tämä asia sillai, että suomen kieli [...]Niin siinä tulee niitä haasteita, et työelämästä halutaan niin kuin tavallaan koulun penkille... ..Verbien taivutusta... Tarkoittaa sitten tällaista ihan perinteistä meidän suomen kielen opetusta [...] Niin... tässä on niin kuin kaks maailmaa

KK: Joo, joo, niin, niin, että he oppivat parhaiten tuolla, mutta työpaikasta sanovat että "Mene kouluun"..

T3: ... työelämä sanoo "Koulun penkille" Niin "Koulun penkille suomea opettelemaan".. niin.. ja täältä sitten, että "Menet työpaikalle niin opit".

(Kouluttaja 3, audiovisuaalinen viestintä, nainen)

### Esimerkki 3

KK: No ja.. kun ovat ne kirjalliset vastaukset.. ja niin.. tapahtuuko se usein, että asioita ei oo ymmärretty?

T6: No, kyllä joskus käy niinkin... joo, kyllä... ja tavallaan niin kuin voi termit mennä sekaisin, että.. just oli... musta oli hyvä esimerkki, mä kävin maanantaina tämmösellä ohjauskäynnillä, elikkä olin tekemässä tämmöstä.. mähän siis opetan lähihoitajia ja tuota, heidän nyt sitten tätä hoitotyötä niin.. olin työpaikkaohjauskäynnillä, jossa tällainen.. hän on pitkä... tai en tiedä edes, kuinka kauan hän on Suomessa asunut, mutta tuota kielitaito... ei... sanotaan näin, että semmonen niin kuin arkielämän suomi on hänellä varmasti hallussa hyvin... ..mutta tavallaan sitten tähän hoitamiseen liittyvää.. ei sillä tavalla ole... koska tavallaan siinä, kun keskusteltiin niin kävi ilmi, että hänellä niinku sekoittuu jatkuvasti termit verenpaine ja verensokeri... ..ja nehan on täysin eri asioita.. mitataanko verenpainetta tai mitataanko verensokeria... .. ja se on aika tärkeä hoitajalle... erottaa ne... että kumpaa ollaan tekemässä... se on niin kuin semmonen hyvä esimerkki mun mielestä siitä, että tavallaan voi mennä niin kuin sekaisin... molemmat alkaa niin kuin samoilla suomenkielisillä sanoilla, mutta sitten se onko verenpaine vai verensokeri.. se on ihan, että pistetäänkö vai mitataanko painetta?

(Kouluttaja 6, lähihoitajakoulutus, nainen)

### Kielenoppijoiden haastattelukatkelmia:

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen suomi -hankkeen palautehaastattelussa vastaajilta kysyttiin, kumpi heistä tuntui helpommalta: YKI-testi (suomen keskitaso) vai ammatillisen kielitaidon testi. Vastaajat olivat ulkomailta kouluttautuneita sairaanhoitajia, joiden äidinkieli on muu kuin suomi.

Sitaatteja vastaajilta, joiden mielestä ammatillinen kielitaitotesti oli helpompi:

- "Koska no, varmasti se on [helpompi] koska se on kuin hoito asiat asioita. Sitten minä harjoittelen joka päivä se on helpompi"
- "Joo on parempi koska minä kuuntelee, tämä sanot [ammattikielen sanoja] joskus ja on helpompi. -- joo koska on minun sano-, sanasto"
- "Minä ajattelen minä opin enemmän minun työpaikka tai koulu, mutta on tärkeää vielä ei koska jos minä menen ulos minun töissä, minä joskus en ymmärrä -- koska eri puhuu eri sanoja -- ensi täytyy oppii paljon kieliasioita"

- "Joo ehkä tämä täällä [ammattilinen kielitaitotesti] se tuntuu vähän enemmän paino siihen sinun ammattilisen kirjaamisen ja puhuminen sitte, aina kaikki ammattilainen halua tuntuu että sä oot tosi hyvä ammatti sitte -- mulla on kieliongelmiä siis mä en osaa puhuu -- selvästi suomee mä en osaa näyttää että mä osaan minu ammatin sitte"

Sitaatteja vastaajilta, joiden mielestä ammattilinen kielitaitotesti oli vaikeampi:

- "Kielellisesti ammattilinen oli vaikeampi. Ykissä arkielämää, se oli helpompaa"
- "Vaikeita, koska ei työkokemusta Suomessa -- kaikki hankalaa. -- vaikeampia kielellisesti, tarvittiin ammattilista osaamista"
- "En ollut Suomessa työssä hoitoalalla sen takia en osannut vastata tilannemukaisesti"
- "Ammattilisessa oli vaikeampi koska ei tarpeeksi ammattilisen sanastoa"
- "Vaikea tekstit, paljon lääkkeiden nimiä se sekoittaa ymmärtäminen -- vaikea ymmärtää tilanne"





## Portfoliotehtävä

### Ohjeet

Tässä portfoliotehtävässä analysoidaan opiskelijoiden tuottamaa video- ja kuvamateriaalia sekä opiskelijoiden itsensä että työssäoppimisjakson ohjaajien kanssa.

Tavoitteet:

- perehdytään työssäoppimisen ja ohjauksen tematiikkaan; keskiössä opiskelijoiden kokemukset
- opitaan hyödyntämään erilaisia ohjaukikäytänteitä ja pedagogisia työkaluja opiskelijoiden perustaitojen tukemisessa esimerkiksi työharjoitteluissa
- saadaan keinoja siihen, miten muita työyhteisön jäseniä kannustetaan ja ohjataan osallistamaan opiskelijoita työssä
- tuetaan maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden strategisia taitoja hyödyntää työympäristöä oppimisympäristönä

### Tehtävän vaiheet

#### 1) Opiskelijoiden kuvaamat videot tai valokuvat

Anna opiskelijoille tehtäväksi ottaa työssäoppimisjakson aikana videoita tai valokuvia sellaisista tilanteista, jotka ovat heille merkityksellisiä tai tärkeitä oppimisen näkökulmasta. Oppiminen voi liittyä esimerkiksi työhön, suomen kieleen tai työskentelykulttuuriin. Varmistathan, että opiskelijat kuvaavat ainoastaan itseään ja sallittuja ympäristöjä tai tilanteita. Jos kuvissa näkyy muita henkilöiltä, opiskelijan tulee pyytää lupa kuvaamiseen ja kuvien/videoiden käyttöön tässä tehtävässä. Pyydä opiskelijoita lähettämään kuvat tai videot sinulle.

#### 2) Keskustelu opiskelijoiden kanssa

Valitse 1–3 opiskelijaa ja keskustele heidän kanssaan heidän ottamistaan videoista ja valokuvista. Keskustelut voi toteuttaa ryhmässä tai jokaisen kanssa erikseen. Miksi opiskelijat kuvasivat juuri valitsemiaan tilanteita tai paikkoja ja mitä he kokivat oppivansa niissä? Miten ohjaus tuki oppimista?

#### 3) Keskustelu työssäoppimisen ohjaajan/esimiehen kanssa

Järjestä tapaaminen valitsemiesi opiskelijoiden työssäoppimispaikkojen ohjaajien/esimiesten kanssa. Ota opiskelijoiden kuvaamat materiaalit mukaan ja keskustelkaa niistä ohjaajien/esimiesten kanssa. Millaisia ajatuksia videot ja kuvat herättävät ohjaajissa/esimiehissä? Ovatko he kiinnittäneet huomiota niihin oppimisen paikkoihin, jotka ovat olleet opiskelijoille tärkeitä? Millaisiin lähtökohtiin ohjaajat/esimiehet perustavat ohjauksen työssäoppimispaikalla?

#### 4) Portfoliotehtävän raportti

Laadi omista ajatuksistasi sekä opiskelijoiden ja työssäoppimisen ohjaajien/esimiesten kanssa käymistäsi keskusteluista kooste, joka voi olla esimerkiksi video, blogikirjoitus tai kirjoitelma. Hyödynnä tässä myös moduulin pohdintatehtäviä ja niistä heränneitä ajatuksia sekä moduulin materiaalipankkia. Liitä mukaan myös opiskelijoiden ottamia kuvia, joiden käyttöön olet pyytänyt heiltä luvan. Voit käyttää pohdinnan tukena seuraavia apukysymyksiä:



- Millaiset tilanteet ovat opiskelijoiden mielestä merkityksellisiä oppimisen paikkoja ja miksi?
- Miten ohjausta toteutettiin työpaikalla?
- Millainen ohjaus tukee/hankaloittaa oppimista?
- Miten yhteistyö oppilaitoksen ja työpaikan välillä sujui?



Jyväskylän yliopisto

# Perustaidot haltuun -koulutusmalli

---

**Lue ja katso!**

**Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Tarvittava kielitaito siivous- ja hoitotyössä (video)**

Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Tarvittava kielitaito siivous- ja hoitotyössä



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

7:53

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

**Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Perustaitojen kehittäminen työssä (video)**

Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Perustaitojen kehittäminen työssä



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

7:31

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

**Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Oppilaitoksen ja työssäoppimispaikan yhteistyö (video)**

Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Oppilaitoksen ja työssäoppimispaikan yhteistyö



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

6:18

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

**Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Maahanmuuttajien vastaanottaminen työpaikoilla (video)**

Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Maahanmuuttajien vastaanottaminen työpaikoilla



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

5:31

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

**Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Muut perustaidot siivous- ja hoitotyössä (video)**

Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Muut perustaidot siivous- ja hoitotyössä



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

6:23

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

**Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Mihin maahanmuuttajat työllistyvät?  
(video)**

Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Mihin maahanmuuttajat työllistyvät?



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

5:01

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

**Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Kielitaidon vahvistaminen työssä (video)**



## Maiju Strömmer ja Aija Virtanen: Kielitaidon vahvistaminen työssä



Play Video

Play

Mute

Current Time

0:00

/

Duration Time

5:38

Loaded: 0%

Progress:

0%

Stream

## **Kielitaito ja työelämä**

Seilonen, M., Suni, M., Härmälä, M. & Neittaanmäki, R. 2016. Ammatillisen kielitaidon arviointikokeilu terveydenhuollon alalla. AFinLA-e:Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 9, 110–14.

<https://journal.fi/afinla/article/view/60850>

Seilonen, M. & Suni, M. 2015. Puhetta työstä: kansainvälisten terveydenhuollon ammattilaisten suomen kielen puhumistaidon arviointi. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 2, 27–43. [https://akakk.fi/wp-content/uploads/Aikak\\_2015\\_2\\_lehti.pdf](https://akakk.fi/wp-content/uploads/Aikak_2015_2_lehti.pdf)

Seilonen, M. 2014. Tuntuuko, jos tästä painaa? Epäsuoruus, toimintaan kehottaminen ja asiantuntijuus terveydenhuollon ammattilaisten teksteissä. *Lähivõrdlusi : Lähivertailuja*, 24, 221-242. <http://dx.doi.org/10.5128/LV24.08>

Strömmer, M. 2017. Mahdollisuuksien rajoissa. Neksusanalyysi suomen kielen oppimisesta siivoustyössä. *Jyväskylä Studies in Humanities* 336. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7265-3>

Tarnanen, M. & Pöyhönen, S. 2011. Maahanmuuttajien suomen kielen taidon riittävyys ja työllistymisen mahdollisuudet. *Puhe ja kieli* 31 (4), 139–152. <https://journal.fi/pk/article/view/4750>

Virtanen, A. 2017. Toimijuutta toisella kielellä. Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillinen suomen kielen taito ja sen kehittyminen työharjoittelussa. *Jyväskylä Studies in Humanities* 311. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7021-5>

## Learning, teaching and integration of adult migrants in Finland

Kärkkäinen, K. 2017. Learning, teaching and integration of adult migrants in Finland. *Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research* 594. Jyväskylä: University of Jyväskylä. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7212-7>

## Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa

Tilastokeskus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja Työterveyslaitos toteuttivat vuosina 2014–2015 *Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi* -tutkimuksen (UTH). Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Suomessa vakituisesti asuvaa ulkomaalaistaustaista väestöä: maahanmuuton syitä, koulutusta, kielitaitoa ja työmarkkinatilannetta sekä terveyttä ja hyvinvointia. Linkistä avautuvalta sivulta voit ladata raportin, joka sisältää 14 artikkelia näistä teemoista. [https://tilastokeskus.fi/ajk/julkistamiskalenteri/kuvailusivu\\_fi.html?ID=16163](https://tilastokeskus.fi/ajk/julkistamiskalenteri/kuvailusivu_fi.html?ID=16163)

## Kielitietoinen ammattikoulutus

Kieli, koulutus ja yhteiskunta -lehden teemanumero *Kielitietoinen ammattikoulutus* 10 (1). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-helmikuu-2019>

## Lyft språket på jobbet!

Lyft språket på jobbet! Handbok för arbetsplatser som vill arbeta spåkutvecklande. Stockholm: Föreningen Vård- och omsorgscollege. <https://www.vo-college.se/lyft-spraket-pa-jobbet>

## Maahanmuuttajien urareitit -artikkelikokoelma

*Urareitti – korkeasti koulutetun maahan muuttaneen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen viitekehys* -hankkeen (2015–2018) tuottama laaja artikkelikokoelma esittelee uusia malleja kielikoulutukseen, ohjaukseen ja osaamisen tunnistamiseen. <https://unlimited.hamk.fi/maahanmuuttajien-urareitit/>

## Kansainvälisten osaajien kiinnittyminen suomalaiseen yhteiskuntaan

Montonen, T. 2017. Kansainvälisten osaajien kiinnittyminen suomalaiseen yhteiskuntaan: Mitä Suomeen muuttaneista kansainvälisistä osaajista tiedetään 2010-luvulla kirjoitetun tutkimuskirjallisuuden perusteella? (Työpapereita 2017:3). Helsingin kaupungin tietokeskus.

[https://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/17\\_02\\_02\\_Tyopapereita\\_3\\_Montonen.pdf](https://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/17_02_02_Tyopapereita_3_Montonen.pdf)

## Osaamisella ei ole rajoja

SIMHE-Metropolian artikkelikokoelma *Osaamisella ei ole rajoja: Vastuukorkeakoulutoiminta maahanmuuttajien integraation tukena* kuvailee korkeakoulutettujen maahanmuuttajien ohjausta ja osaamisen tunnistamista.

Kokoelman voi ladata seuraavasta linkistä avautuvalta sivulta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-081-6>





## Materiaalin tekijät

### Materiaalin tekijät

Tämä teos on tuotettu Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittamassa *Perustaidot haltuun: malli maahanmuuttajien opetus- ja ohjaushenkilöstön koulutukseen* -hankkeessa (2017–2020). Hanketta koordinoi Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Seuraavat henkilöt Jyväskylän yliopistosta ovat osallistuneet koulutusmateriaalin suunnitteluun ja pilotointiin:

#### FT **Heidi Vaarala**

Heidi Vaarala työskentelee yliopistotutkijana Kieliverkostossa, Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa, ja johtaa Perustaidot haltuun -hanketta. Hän on toiminut pitkään suomi toisena/vieraana kielenä -opettajana niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Hän on kiinnostunut erilaisista asioista osana kielenoppimista ja kielenkäyttöä; esimerkiksi teknologiasta, kirjallisuudesta ja visuaalisista taiteista. Näistä aiheista hän myös kirjoittaa mielellään.

#### FT **Taina Tammelin-Laine**

Taina Tammelin-Laine työskentelee tutkimuskoordinaattorina Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa. Taina on kiinnostunut sellaisten maahanmuuttaja-aikuisten suomen kielen oppimiseen ja opettamiseen liittyvistä teemoista, joilla on vähäinen tai reikäinen koulutustausta. Hän oli mukana EU-Speak 2 - ja EU-Speak 3 -hankkeissa, suomenkielisen DigLin-materiaalin laatimisessa ja Vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman laatineessa työryhmässä.

#### FM, KM **Minna Bogdanoff**

Minna Bogdanoff työskentelee projektitutkijana Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa. Hänen kiinnostuksen kohteisiinsa kuuluvat muun muassa opettajien identiteetit sekä käsitykset kielestä.

#### Professori **Tarja Nikula-Jäntti**

Tarja Nikula-Jäntti työskentelee professorina Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa. Hän on kiinnostunut kielen oppimisen ja opettamisen kysymyksistä, kielitaidon olemuksesta, kielikäsitteistä ja monikielisistä käytänteistä. Hän on tutkinut näitä aihealueita erityisesti kieltä ja sisältöä yhdistävässä, ns. CLIL-opetuksessa (content and language intergrated learning).

#### Professori **Mirja Tarnanen**

Mirja Tarnanen työskentelee kielikasvatuksen professorina opettajankoulutuslaitoksella. Hänen kiinnostuksensa on kohdistunut sekä aikuisten että koululaisten oppimiseen, integroitumiseen ja monikielisyyteen mutta myös arviointiin liittyviin kysymyksiin sekä opettajien ja opettajaopiskelijoiden tekstitaitoihin. Viimeisimmät julkaisut käsittelevät myös monilukutaitoa ja sen pedagogiikkaa.

#### Professori **Minna Suni**

Minna Suni työskentelee suomen kielen professorina kieli- ja viestintätieteiden laitoksessa. Hän on laaja-alainen suomi toisena ja vieraana kielenä -alan asiantuntija, jonka julkaisut ovat keskittyneet erityisesti kielenoppimisen sosiaalisiin ulottuvuuksiin, monikielisyyteen sekä kielikoulutuspolitiikkaan. Viimeaikaisten hankkeiden keskiössä ovat olleet mm. aikuiset lukutaito-oppijat ja työelämän kielikysymykset.

#### **FT Marja Seilonen**

Marja Seilonen työskentelee suomen kielen ja suomi toisena ja vieraana kielenä -yliopistonopettajana Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa. Hänellä on pitkä kokemus suomen kielen opettamisesta toisena ja vieraana kielenä sekä Suomessa että ulkomailla. Hän on kiinnostunut toisen kielen oppimisen ja opettamisen sekä työelämän kielitaidon kysymyksistä.

#### **FT Sanna Mustonen**

Sanna Mustonen työskentelee yliopistonopettajana Opettajankoulutuslaitoksella sekä tutkijana Kieli- ja viestintätieteiden laitoksella. Hän on kouluttanut opettajia ja laatinut oppimateriaalia sekä S2-oppijoille että opettajille kielitietoisien pedagogiikan kehittämisen tueksi useiden vuosien ajan. Mustonen on tutkinut toisen kielen oppimista erityisesti osallisuuden näkökulmasta.

#### **KT Katarzyna Kärkkäinen**

Katarzyna Kärkkäinen työskentelee globaalin kasvatuksen yliopistonlehtorina Oulun yliopistossa. Hän on toiminut aikuiskoulutuskonseptien kehittämisen parissa Suomessa ja myös Saksassa. Hän on kiinnostunut maahanmuuttaja-aikuisten oppimisesta, opettamisesta ja kotoutumisesta erityisesti ammatillisen koulutuksen kontekstissa. Viimeisimmässä tutkimuksessaan hän tarkasteli ulkomailla työskentelevien tai työskennelleiden suomalaisten opettajien kokemuksia.

#### **FM Nina Reiman**

Nina Reiman toimii suomi toisena ja vieraan kielenä -yliopistonopettajana Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa, jossa hän kouluttaa opettajia toisen kielen oppimisesta, opettamisesta ja arvioinnista. Hän on myös kehittämässä korkeakoulutettujen maahanmuuttajien opintopolkuja ja opettaa suomea toisena kielenä JYU:n INTEGRA-hankkeessa. Lisäksi hän on ollut mukana laatimassa oppimateriaalia suomen oppijoille ja opettajille.

#### **FT Aija Virtanen**

Aija Virtanen toimii yliopistonopettajana Monikielisen akateemisen viestinnän keskuksessa Jyväskylän yliopistossa. Hänen tutkimuksensa ja julkaisunsa keskittyvät erityisesti työelämän kielikysymyksiin sekä kielipolitiikkaan monikielisisissä yhteisöissä.

#### **Huk Sanni Törmänen**

Sanni Törmänen oli Perustaidot haltuun -hankkeessa korkeakouluharjoittelijana kesällä 2018. Törmänen tekee parhaillaan gradua hankkeessa kerätystä aineistosta. Tutkimuksen keskiössä ovat aikuisten lukutaito-oppijoiden digitaaliset tekstitaidot.

## **Kuvitus**

Sivuston kuvat: Pixabay.

Bannerin kuva: Johannes Plenio / Pixabay.

---





**Perustaidot  
haltuun  
2017–2020**



## Hankkeeseen liittyvät julkaisut

### Hankkeeseen liittyvät julkaisut

Tammelin-Laine, T., Vaarala, H., Bogdanoff, M. & Savolainen, J. (tulossa). Technology-supported L2 learning in LESLLA classes: Case Finland. Teoksessa N. Pettitt, A. Elson & R. Farrelly (toim.) *Literacy education and second language learning for adults (LESLLA): Proceedings of the 16th symposium*.

Tammelin-Laine, T., Bogdanoff, M., Vaarala, H., Mustonen, S. & Kärkkäinen, K. (painossa). "Getting a grip on basic skills" - toward professional development of SLIFE teachers. Teoksessa M. D'Agostino & E. Mocciaro (toim.) *Languages and literacy in new migration. Research, Practice, and Policy. Literacy Education and Second Language Learning for Adults (LESLLA): Proceedings of the 14th Annual Meeting of LESLLA*. Palermo: UniPa Press.

Vaarala, H. & Bogdanoff, M. (2019). Älypuhelimet aikuisten lukutaito-oppijoiden vapaa-ajalla. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(6). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-lokakuu-2019/alypuhelimet-aikuisten-lukutaito-oppijoiden-vapaa-ajalla>

Bogdanoff, M., Vaarala, H. & Tammelin-Laine, T. (2019). Perustaidot haltuun - älypuhelin osana aikuisten lukutaito-oppijoiden monilukutaitoa. *Kielikukko* 2, 2 - 9. Saatavilla: <http://www.parnet.fi/~finra/Kielikukko/Kielikukko%20%202019%20www.pdf>

Bogdanoff, M., Vaarala, H., Törmänen, S. & Tammelin-Laine, T. (2018). Tieto- ja viestintäteknologia luku- ja kirjoitustaidon opetuksessa. Teoksessa M. Vaalgamaa (toim.) *TAIKOJA*. HAMK Unlimited Professional 16.11.2018. Saatavilla: <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/tvt-luku-ja-kirjoitustaidon-opetuksessa>